

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXIV. • Máj 2026 • Číslo 5

vojenský čin

**Činy, ktoré
chytia za srdce**

**Rozhovor s generálom
Danielom Zmekom**

Téma: poddôstojníci

1939 - 1945

„Bol som nasadený na východnom fronte po boku nacistov a hanbil som sa veľmi za svoju armádu. Slovenské národné povstanie nás očistilo pred Európou, pred svetom – a očistili sme sa najmä sami pred sebou. Napriek tomu, že boli chyby, neporovnateľne viac bolo toho pozitívneho. Musíme si vážiť, že ako Slováci sme sa vo vojne pridali na správnu stranu Povstaním, ako aj nasadením Slovákov na východnom i západnom fronte – a preto sme aj my vyhrali vojnu. Nezabudnime na to, prosím!“

František Švidraň
účastník druhej svetovej vojny
a Slovenského národného povstania

Foto: Vojenský historický ústav

Milí čitatelia,

nech by ste robili, čo robili, je možné, že aj vás by ten tlačiarenský škriatok raz za čas prekabátil. A tak sa aj nám, napriek niekoľkým párom kontrolujúcich očí, podarilo pred vyše rokom priradiť k menu pána Miroslava Lorinca inú hodnotu.

Nie, našťastie sme ho nedegradovali.

Bolo to „mimoriadne povýšenie“. Po našom vysvetlení sa pán generál s jemu vlastným

pokojným úsmevom len pozrel dopredu. O to viac sme mu toho generálporučika želali. A rovnako tiež zdravie, rozvahu, múdrosť, energiu, silu, šťastie a úsmev, ktoré mu želáme aj dnes. A keďže jeho vymenovanie do pozície náčelníka Generálneho štábu Ozbromených síl SR sa uskutočnilo až po našej uzávierke, bližšie sa mu budeme venovať v budúcom čísle Obrany. S tým, že na toho škriatka si dáme bacha! Sme pritom radi, že v tomto májovom čísle sme sa prostredníctvom nášho rozhovoru mohli aj za vás rozlúčiť s odchádzajúcim náčelníkom generálneho štábu generálom Danielom Zmekom. Prvý článok pre Obranu sme spolu s ním pripravili ešte v máji 2002. Vtedy bol major v Trebišove. Celý ten čas nám s ním bolo spolupracovať čťou. Vďaka, pán generál.

Vďaka, úcta a rešpekt patria aj poddôstojníkom, ktorých predstavujeme v Teme tohto čísla. Poďakovanie a blahoželanie patrí tiež oceneným v ankete Vojenský čin roka. No a za všetkých víťazov vojny prinášame príbeh statočného letca Josefa Řeháka z Lednických Rovní, ktorý bojoval na západnom aj východnom fronte, ako aj partizánky Katky Ernstovej.

Pekný máj, priatelia!

Pavol Vitko
šéfredaktor

ČÍSLO MESIACA

Katastrofa v číslach

Druhá svetová vojna trvala **2 194** dní. V Európe sa skončila podpísaním bezpodmienečnej kapitulácie Nemecka **8. mája 1945**. Jej definitívny koniec však nastal podpísaním bezpodmienečnej kapitulácie Japonska na americkej bojovej lodi v Tokijskom zálive **2. septembra 1945**. Do vojny sa zapojilo viac než **60** krajín sveta, v ktorých žilo asi **80 %** vtedajšej svetovej populácie. Priama bojová činnosť zasiahla územie **40** štátov: bojovalo sa v Európe, severnej Afrike, na Atlantiku, v Oceánii, v južnej a juhovýchodnej Ázii. Do armád bojujúcich štátov bolo zaradených **110** miliónov ľudí. Počas **6** rokov trvania vojny zomreli a utrpeli zranenia **desiatky miliónov**. Podľa najnovších údajov zahynulo okolo **60** miliónov, z toho približne **83 %** príslušníkov štátov protifašistickej koalície. Najväčšie straty, takmer **27** miliónov vojakov a civilistov, utrpel vtedajší Sovietsky zväz. Suma celkových výdavkov na vojnu dosiahla nepredstaviteľné **4 trilióny** amerických dolárov.

4

8

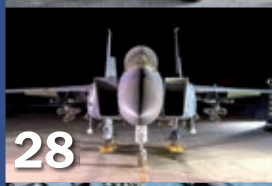
14

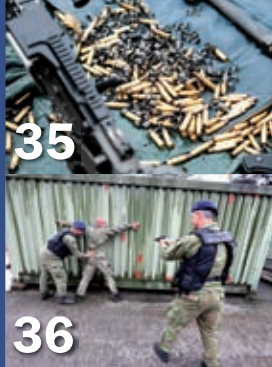
18

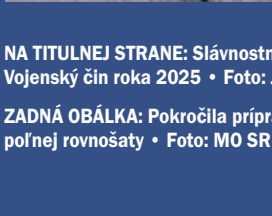
24

28

35

36

4 Vojenské činy roka

8 Nové poľné rovnošaty

13 Okrúhly stôl o obrane

14 Rozhovor s generálom Danielom Zmekom

18 TÉMA: poddôstojníci

24 Sanitné vozidlá AMBS

26 Novinky zo sveta obranného priemyslu

28 Drony a protivzdušná obrana

30 OSUDY: víťaz vojny Josef Řehák

32 Ako vojenčili felčiari, chirurgovia a lekári

35 12 000 výstrelů nad Lešťou

36 Velil Aktivným zálohám VP

38 IB News

41 MILITARY ENGLISH: Military Acronyms

42 Dobře zbalený batoh

45 Nerozlúštený príbeh Alexandra Markuša

46 Edita Drori: partizánka Katka

47 Československá vojenská pamätná medaila

NA TITULNEJ STRANE: Slávnostne vyhlásili výsledky ankety Vojenský čin roka 2025 • Foto: Jakub Neubauer

ZADNÁ OBÁLKA: Pokročila príprava na zavedenie novej poľnej rovnošaty • Foto: MO SR

Ked' už sa ostatným podlamujú nohy

„Ozbrojené sily sú záchranná vesta a záchranný pás, vždy zaberú vtedy, keď už ostatní nevládzu. Keď sa podlamujú nohy a keď dôjdu sily, energia a všetky ostatné možnosti aj iným záchranným zložkám...“ povedal 21. apríla na slávnostnom galavečere pri príležitosti 29. ročníka ankety Vojenský čin roka podpredseda vlády a minister obrany SR Robert Kaliňák.

Služba vlasti a služba v Ozbrojených silách Slovenskej republiky, to nie je len profesionálny výkon v rámci svojho povolania. Je to aj otázka morálky a hodnôt, ktoré každý z vás v sebe nosí, aj keď opustí vojenský útvar. A preto dnes budeme počuť a vidieť príbehy ľudí, ktorí nielen počas výkonu svojej práce, ale aj vo svojom voľnom čase nestrácajú tieto hodnoty a sú pripravení kedykoľvek pomôcť ľuďom v núdzi, prípadne zachraňovať životy,” prihovoral sa prítomným prezident a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Peter Pellegrini.

Laureátom aj nominovaným tleskali tiež štátni tajomníci MO SR Igor Melicher a Martin Vojtašovič, generálny tajomník Služobného úradu MO SR Peter Krajčírovič, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko, poslanci parlamentu, generalita, vojaci či zamestnanci ministerstva obrany. V reprezentačných priestoroch MO SR, pre ktoré sa aj po rekonštrukcii ujal podľa pôvodnej funkcie názov Koniareň, zaujali

čestné miesta príbuzní oceňovaných. Slávnosti sa zúčastnili tiež bývalí náčelníci Generálneho štábu Milan Cerovský a Peter Vojtek, ako aj priami účastníci Slovenského národného povstania Branislav Tvarožek a Vladimír Strmeň.

Pomoc verejnosti

Prezentačné videá predstavili prítomným najskôr nominovaných v kategórii Pomoc verejnosti. Potlesk si vyslúžili príslušníci 5. pluku špeciálneho určenia, ktorí po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na Blízkom východe vlni v lete preukázali mimoriadnu mieru profesionality, osobnej odvahy a ľudskej solidarity pri pomoci civilnému obyvateľstvu v rámci jeho evakuácie z ohrozených oblastí.

Ženisti z Michaloviec zase prejavili výnimočnú solidaritu a ľudskosť počas pokračujúcej výraznej pomoci rodine, ktorá sa nachádza v zložitej životnej situácii.

Pomoc verejnosti

Laureátom tejto kategórie sa stali príslušníci 2. brigády Velel'stva vzdušných síl. Okrem dobročinnnej vianočnej zbierky pre Detskú fakultnú nemocnicu s poliklinikou v Banskej Bystrici venovali nemocnici aj vecné dary. Tiež zorganizovali Memoriál Vlada Kollára, na ktorom si každoročne formou benefičného cezpoľného behu pripomenú pamiatku svojho kolegu a výťažok z finančnej zbierky odovzdajú pozostalým. Nezabúdajú ani na svojho bývalého kolegu desiatnika Martina Bruňa, ktorý v dôsledku autonehody ostal pripútaný k invalidnému vozíku a v prospech ktorého zorganizovali tiež jednu zo svojich zbierok.

Priateľ armády

Medzi ľuďmi, ktorí v rezorte obrany nepracujú, no svojou aktivitou prispievajú k budovaniu civilno-vojenských vzťahov, podporujú pozitívne posolstvo o Ozbrojených silách Slovenskej republiky alebo prispievajú k šíreniu vedomostí o vojenskej histórii, patrí aj riaditeľ Múzea holokaustu v Seredi Martin Korčok. Od jeho otvorenia v roku 2016 sa múzeum stalo aj vzdelávacou inštitúciou a vďaka výbornej spolupráci

Priateľ armády

s rezortom obrany ich prednášky absolvovali aj stovky príslušníkov OS SR.

Vendelín Strieplik, Slavomír Badár, Otto Dubovský a Zuzana Lavrenčíková ako bývalí príslušníci OS SR preukazujú výnimočnú oddanosť vojenským tradíciám a nomináciu si vyslúžili najmä za dlhoročnú starostlivosť o Pamätník zosnulým vojakom Síl pre špeciálne operácie v Žiline.

„...ale veď ja za to minulé leto už jednu krásnu cenu mám...“ takto sa spolu s poďakovaním prítomným prihovril Jan Dašovský, zakladateľ a riaditeľ múzea RAF House v Ivančiciach pri Brne. Išlo vlastne o namaľované srdce od detí z vojenských rodín, v ktorých jeden z rodičov už nežije. V spolupráci rezortu a OS SR s Vojenskou podpornou nadáciou sa pre deti podarilo zorganizovať rekreačný pobyt na ostrove Tenerife v dome pána Dašovského, ktorý im poskytol bezodplatne. Laureátom kategórie Priateľ armády sa stal aj za to, že v Ivančiciach vytvoril Múzeum RAF generála Emila Bočka, ktoré je dôstojnou poctou československým letcom v službách Royal Air Force počas druhej svetovej vojny.

Služba vlasti

V tejto kategórii sú oceňovaní vojaci, ktorí vynikajú mimoriadne aktívnym plnením svojich služobných úloh a povinností, alebo významným prínosom prispeli k budovaniu Ozbrojených síl SR a ich dobrého mena doma či v zahraničí. Doplnenie tejto kategórie do tradičnej štruktúry Vojenského

Služba vlasti

„Pred tridsiatimi rokmi som prisahal Slovenskej republike, svojej vlasti a naozaj sa snažím, aby to neboli iba slová.“

Nadrotmajster Peter
5. pluk špeciálneho určenia

ho činu roka v priebehu svojej služby v pozícii náčelníka Generálneho štábu OS SR inicioval generál Daniel Zmeko. „Som veľmi rád, že mám tú česť s takýmito ľuďmi slúžiť našej vlasti,“ povedal, keď vyhlasoval laureáta tejto kategórie. Stal sa ním nadrotmajster Peter z 5. pluku špeciálneho určenia Žilina. Popri profesionálnej službe je dlhodobo aktívny

v oblasti regrutácie a prezentácie OS SR nielen v rámci služobných povinností, ale v značnej miere aj nad rámec pracovného času. „Pred tridsiatimi rokmi som prisahal Slovenskej republike, svojej vlasti a naozaj sa snažím, aby to neboli iba slová,“ povedal a dodal: „Preto sa popri plnení svojich služobných povinností, ktorých naozaj v Žiline nie je málo, snažím osobne prispieť k tomu, aby sme oslovili mladých šikovných ľudí, ktorí po nás v budúcnosti preberú úlohy.“

Nominovaný bol aj nadrotmajster Peter Pribilinec – starší technik lietadla z 81. krídla Sliač, ktorý sa počas viac ako 30-ročnej kariéry stal výnimočným príkladom odbornosti, profesionality a dokonca až legendou vo svojej špecializácii.

Podplukovník Ľubomír Pavúk, veliteľ 112. oddielu 11. samostatného pluku Kuchyňa zase vysoko profesionálne zvládol plánovanie, riadenie a realizáciu spolupráce OS SR pri nakrúcaní a produkcii hollywoodskeho filmu Afterburn, ktorý mal premiéru v septembri 2025.

Záchrana života

Návrhy na nominácie mohli tradične podávať nielen príslušníci rezortu obrany, ale aj široká verejnosť. O víťazoch spomedzi troch nominovaných rozhodla komisia zložená z predstaviteľov rezortu obrany pod vedením hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR, prezidenta Slovenskej republiky

Záchrana života

Petra Pellegriniho. „Prečo som hlasoval aj ja za víťaza tejto kategórie? Predovšetkým preto, že nepomáhal nikomu, kto sa napríklad zranil a on išiel práve okolo, ale že reagoval ešte predtým, už keď mu bolo niečo podozrivé, a následne aktívnou činnosťou skutočne a účinne pomohol,“ povedal na adresu statočného činu slobodníka Štefana Ščešňaka z 64. práporu bezpilotných systémov a elektronického boja 22. prieskumného pluku. O čo teda išlo? V predvianočnom období sa Štefan Ščešňak vybral doručiť susede vianočné obálky. Počas cesty si všimol, že smerom k domu druhého suseda ide muž, ktorý v obci nemá dobrú povesť. Začali v ňom rásť obavy, a preto sa rozhodol, že suseda skontroluje. Po príchode do domu sa nik neožýval. Vzápätí však našiel suseda ležať na gauči a zistil, že po bodnutí nožom silno krvácal. Ohrozenie života bolo bezprostredné. V stresujúcej situácii, v tom čase len 23-ročný slobodník, si ale zachoval chladnú hlavu a začal konať rozhodne a odborne. Svojím rýchlym zásahom dokázal stabilizovať zdravotný stav zraneného, zastavil krvácanie a udržiaval ho pri vedomí do prí-

chodu záchranných zložiek, čím mu bezpochyby zachránil život. Po stabilizovaní mu zranený sused povedal, že ho bol muž, ktorého videl vchádzať do jeho domu.

Dodajme, že slob. Ščešňak sa tiež venoval deťom v letnom tábore, ako aj počas branných cvičení pre základné a stredné školy. Zároveň ako člen Klubu vojenskej histórie Prešov počas rekonštrukcií bojov druhej svetovej vojny prispieva k zachovávaniu historickej pamäte a k vzdelávaniu verejnosti.

Chladnú hlavu si zachoval aj major v zálohe Ján Micišin, bývalý vojenský chemik, ktorý už ako správca najväčšieho mestského parku v strednej Európe v Trebišove zachránil spod tenkého ľadu maloleté dieťa, ktoré počas prechádzky s mamičkou spadlo do jazera uprostred parku.

Rozvahu, akcieschopnosť aj ľudskosť prejavil tiež druhý nominovaný rotný Igor z Veliteľstva síl pre špeciálne operácie OS SR, keď na železničnej stanici v Novom Meste nad Váhom ako jediný z množstva čakajúcich pomohol žene, ktorá stratila vedomie a nedýchala, no po niekoľkých minútach resuscitácie začala reagovať.

Pridaná hodnota

Moderátori, vojačka Laura Golianová a herec Juraj Rašla, speváčky Zdenka Predná a Anita Soul, ako aj skvelá Vojenská hudba Banská Bystrica spolu so svojim folklórnym kvartetom dotvárali atmosféru výnimočnosti a uznania. A ako povedal minister obrany Robert Kaliňák: „Pridaná hodnota našich vojakov je tiež v tom, že vedia fungovať aj pod stresom, dokážu improvizovať a reagovať na akúkoľvek situáciu – a aj práve preto sme na nich hrdí.“

Pavol Vitko • Foto: Jakub Neubauer

„Pridaná hodnota našich vojakov je tiež v tom, že vedia fungovať aj pod stresom, dokážu improvizovať a reagovať na akúkoľvek situáciu – a aj práve preto sme na nich hrdí.“

Robert Kaliňák
podpredseda vlády a minister obrany SR

Pol'né rovnošaty vz. 25 s novým maskovacím vzorom predstavili v decembri 2025

Nový model pol'ných rovnošiat vz. 25 sa dostáva k prvým útvarom

Ozbrojené sily sa prezlečú

Armáda Slovenskej republiky a Ozbrojené sily SR počas 33 rokov vystriedali štyri rôzne druhy pol'ných rovnošiat. Príslušníci armády novovzniknutého štátu začali slúžiť v československých pol'ných rovnošatách vzor 85. V súčasnosti Ozbrojené sily Slovenskej republiky prechádzajú na najnovší slovenský model vzor 25.

V spolupráci Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši a Generálneho štábu Ozbrojených síl SR sa vývoj nových uniforiem dopracoval k súčasnému stavu, keď sa prvé kusy nových rovnošiat odovzdávajú vybraným jednotkám na vykonanie používateľských skúšok. S vývojom vlastného maskovacieho vzoru a samotného strihu uniforiem má Slovensko bohaté skúsenosti. Najmä z vývoja minulých rovnošiat vz. 97 (tzv. „listový“, vychádzajúci z amerického typu „woodland“ a francúzskeho CCE) a vz. 07, známeho ako „digitál“, ktorý je v súčasnosti štandardom.

Idea u špeciálov

Zámer vytvorenia nového modelu má pôvod v 5. pluku špeciálneho určenia. Nemal sa meniť len maskovací vzor, ale aj samotný strih. Pri jeho vývoji bol prítomný bývalý príslušník pluku a súčasný asistent Katedry logistického zabezpečenia Akadémie ozbrojených síl major Juraj Pagáčik. „Podomácky sme si upravovali uniformy, skúšali rôzne nové strihy podľa

našich požiadaviek,“ objasnil. Zmeny sa týkali aj úprav vreciek – ich pridávania či odoberania, rozmiestnenia aj obsahových parametrov. Niektoré zmeny strihu sa dali len ťažko urobiť na kolene. „Pri novom modeli sme požadovali aj vyšší pás na nohaviciach. Pri klačaní či uklonení celým telom mala blúza vz. 07 tendenciu vyhrnúť sa, čo znamenalo, že výstrojný opasok dral telo. Špecialisti z každej odbornosti spojili úsilie aj vlastné zdroje, aby dosiahli kombináciou vylepšení zahraničných, ale aj komerčných maskáčov čo najkomplexnejšie ich používanie.“ hovorí.

Práce na uniforme nového strihu sa začali pred viac ako desiatimi rokmi. Prvý prototyp novej uniformy vypracovali príslušníci 5. pš v roku 2015. Aj keď ambícia špeciálov postupovala a na konci dekády poslali pracovné kusy 4. pluku logistiky s cieľom obstaráť ich, projekt podporu nezískal. „Presadzovalo sa prijatie už zavedených zahraničných uniforiem. Vtedajšie vedenie nemalo pochopenie pre našu ambíciu novej uniformy vychádzajúcej priamo z nášho prostredia a našich potrieb,“ vysvetľuje mjr. Pagáčik. Chýbali predovšetkým financie.

Výrazná zmena nastala pred niekoľkými rokmi, keď sa mjr. Pagáčik stal príslušníkom Akadémie ozbrojených síl. Podporu našiel aj u docenta Stanislava Moronga z Katedry logistického zabezpečenia, ktorého celoživotnou špecializáciou bolo výstrojné zabezpečenie. To okrem iného znamenalo využívať v ozbrojených silách vedomosti o technických parametroch vlákien a textílií. Téma diplomovej práce jednej zo študentiek pod názvom Modernizácia výstrojných noriem príslušníkov OS SR, na ktorej obaja participovali v pozícii vedúceho a konzultanta, slúžila aj ako právny predpoklad, na základe ktorého sa môže výsledok výskumu v Akadémii ozbrojených síl vyhlásiť za patent – priemyselný dizajn. Doc. Morong vidí v možnosti vývoja uniforiem priamo na Slovensku jednoznačné pozitívum. Pozitívne hodnotí skutočnosť, že samotné bádanie a vývoj v oblasti potlače textílie, strihového vyhotovenia rovnošaty, vrátane samotného procesu transformácie textilnej metráže na finálny produkt vytvára priestor na vedeckú prácu v akademickom prostredí a ekonomický efekt pre štát plynúci z výroby rovnošiat. „Dáva to príležitosť trénovať mozgy u nás doma. Byť relatívne sebestační pri vývoji aj dodávaní samotných rovnošiat,“ ozrejmil.

Staronové farby

Potreba zachovania vlastného maskovacieho vzoru sa ukázala ako opodstatnená aj po skúsenostiach z Afganistanu. Jednou z vtedajších snáh Generálneho štábu OS SR bolo zaviesť rozšírený, pôvodom americký maskovací model typu Multicam. Nasadenie v zahraničí však ukázalo, že miestni obyvatelia či príslušníci Talibanu si spájajú ich hlavného protivníka – americké jednotky – práve s uniformami so vzorom Multicam. Používanie vlastných farebne originálnych rovnošiat výrazne odlišovalo slovenských vojakov od amerických spojencov, čo sa premietlo v relatívne dobrých vzťahoch medzi Slovákami a Afgancami. Spomínali na Československo prevažne nostalgicky pozitívne.

Použité farby v novom modeli sú totožné s už používanými na vz. 07 – zelená (lesy či pasienky), hnedá (orná pôda a jeseň), šedá (tíne a doliny) a béžová (skaly, mestské prostredie). Pomer farieb na maskovacom vzore je priamo úmerný k reálnemu výskytu farieb na území Slovenska. „Porovnával som satelitné snímky Slovenska v každom ročnom období, každom mesiaci,“ objasňuje mjr. Pagáčik. „Samozrejme, vegetácia aj prostredie menia farby v závislosti od obdobia. Výsledok je najlepšou kombináciou najvýraznejších farieb vyskytujúcich sa na území Slovenska počas celého roka,“ dodáva. Osobitné rovnošaty na každé ročné obdobie by bolo náročné a ne hospodárne s ohľadom na výrobu aj na logistiku. Na rozdiel od súčasného modelu však nie sú v kockovanom „digitálnom“ vzore. Prechod medzi farbami je plynulý, nie ostrý, čo zlepšuje maskovanie v teréne. Pri novom vzore je zachovaná technika ilúzie hĺbky. V neposlednom rade nová kamufláž reflektuje aj požiadavky na zníženie viditeľnosti v infračervenom spektre.

Prístroj Alambeta Univerzity obrany Brno slúžil na meranie a porovnávanie materiálu

Nové uniformy sa už dostávajú k útvaram na vojskové skúšky. Jedným z nich je aj 12. mechanizovaný prápor, ktorý si nové vz. 25 vyskúšal aj počas cvičenia.

Kontext spolupráce

Ako uvádza doc. Morong, na Slovensku v súčasnosti nemáme armádne pracovisko, ktoré by mohlo realizovať porovnanie látok a materiálu. „Pretože ministerstvo obrany nedisponuje vlastnou vedeckou – vývojovou základňou, ktorá by dokázala tak ako v minulosti testovať aj produkty textilného priemyslu, bolo nutné pre testovanie hľadať alternatívne riešenie. Jediné zariadenie tohto typu v rámci rezortu obrany je Centrum metrológie, skúšobníctva a odborného technického dozoru v Žiline. To má ale v súčasnosti vybavenie predovšetkým na testovanie pohonných hmôt či mazív,“ objasňuje doc. Morong. To neumožňuje aj skúšanie trvanlivosti farieb, napríklad tendenciu ich blednutia po praní. Akadémia preto pri porovnávaní látok bola odkázaná na zahraničie. V ústrety im vyšla Univerzita obrany v Brne. Tam autorka diplomovej práce pôsobila počas študijného pobytu. Popri českom vzore 95 a slovenskom vzore 07 boli prístrojom Alambeta merané látky rumunského modelu M2017 (aj v prevedení pre vzdušné sily), švédskeho M90, lotyšského M20, litovského M05, rakúskeho Tarnanzug Neu, textílie Kobra, vzorky blúzy a nohavíc Multicam a blúzy Tropic. Jednou z podmienok novej rovnošaty bola vyššia hodnota tepelnej vodivosti. Tá znamená možnosť vyššieho odvádzania potu, čo prispieva k nižšiemu riziku prehriatia organizmu a dehydratácie. Materiál používaný v súčasných uniformách vz. 07 skončil počas meraní na poslednom mieste. Po spočítaní bodov za hodnotené kritéria

Vzor 25 sa v útvaroch používa spolu so starším digitálnym vzorom 07 (vpravo)

vykazoval najvyššie kvalitatívne parametre materiál používaný v modeli M2017 pre rumunské vzdušné sily. V zimnom období využívajú naši vojaci zimné doplnky, a tak nebolo treba vyvíjať materiál osobitne vhodný pre teplé a zimné prostredie. Najčastejším typom vlákien v použitej tkanine zostáva bavlna. Preto je nová uniforma vzdušnejšia. To potvrdil aj rektor Akadémie ozbrojených síl brigádný generál Aurel Sabó: „Počas svojej dlhoročnej služby som vyskúšal všetky možné typy uniforiem, od „ihličia“ vz. 60 cez olivové 85. Nová uniforma, ktorá vznikla u nás, je z nich najkomfortnejšia,“ zdôraznil.

Jedným z negatívov v súčasnosti používanej uniformy vz. 07 je nízka odolnosť proti oderu na lakťoch či kolenách spôsobená absenciou ochranných prvkov. Nový strih uniformy problém rieši možnosťou vloženia odnímateľných chráničov. Novinku predstavuje aj možnosť fixácie nohavíc o topánky. V prípade blúz nahradili gombíky zipsy pre lepšie, rýchlejšie a aj pohodlnejšie zapínanie.

Z akadémie do útvarov

Podľa rektora brig. gen. Sabóa je prínos Akadémie ozbrojených síl v tomto modernizačnom úsilí jednoznačný. Zároveň vyzdvihol možnosť účasti akadémie na ďalších krokoch ozbrojených síl vpred. „Vitame, keď podnety k účasti na modernizačných projektoch prichádzajú priamo z ozbrojených síl,“ uviedol. Akadémia sa v súčasnosti zapája do viacerých projektov, prináša vlastné riešenia. „Ako príklad môžeme uviesť projekt bezposádkových lietadiel a vozidiel, ženijnej podpory či projekt kódovania obrazu. Ten je priamo projektom Európskeho obranného fondu,“ dodal. Akadémia má zároveň k dispozícii aj výcvikové centrum pre operátorov malých aj veľkých UAV, čo ešte viac zdôrazňuje jej ukotvenie ako inováčnej a výcvikovej inštitúcie Ozbrojených síl SR.

Niekoľko nových uniforiem sa v rámci vojenských skúšok, ktoré majú trvať približne pol roka, už dostalo do útvarov ozbrojených síl. Medzi nimi je aj 91. ženijný pluk Sereď. Nedostal ich celý pluk, ale 901. ženijný prápor a 905. centrum špecializovanej bojovej podpory. Prvá várka rovnošiat dorazila do výstroja útvarov v januári. Zmenu látky a materiálu si pochvaľuje aj veliteľ plukovník Ján Adamuško. „Odev je vyrobený z tenkého

Prestrojujú aj českí vojaci. Nový model MAD21, využíva v maskovaní farby, vyskytujúce sa naprieč Českou republikou.

priedušného materiálu poskytujúceho lepší tepelný komfort predovšetkým v letnom období,“ uviedol. Dodal aj správny smer v používaní zipsov či estetickjšom maskáčovom vzore. Po skúškach sa následne zistené chyby, ako nové lemy či mierne sťahovanie uniforiem po praní a sušení, budú dolaďovať.

Ďalší z útvarov OS SR, ktoré nové rovnošaty získali, je 12. mechanizovaný prápor. Ako uviedol veliteľ práporu podplukovník Ľuboš Sagan vzorové kusy rovnošiat boli najprv dodané do 42. zásobovacej základne Nemšová. „Vzorové kusy rovnošiat v 42. zz. slúžili na účely odskúšania a správneho nastavenia veľkostných parametrov. Každému vojakovi bol následne vytvorený priestor na individuálne vyskúšanie rovnošaty s cieľom určiť optimálnu veľkosť. Na základe získaných údajov bola materiálovým funkcionárom spracovaná súhrnná evidencia obsahujúca požadované veľkosti a počty poľných rovnošiat,“ uviedol. Prioritne nové rovnošaty dostali príslušníci bojových jednotiek práporu. Príslušníci práporu hodnotia pozitívne nový materiál, zavedenie kolenačiek či spomínaný vyšší pás nohavíc. Ako výhodu vidia aj praktickejšie rozmiestnenie vreciek. Tak isto ako v prípade 91. žp. budú zistené nedostatky smerovať k neskorším úpravám rovnošiat. „Celkovo možno konštatovať, že ide o moderný systém výstroja, ktorý má potenciál ďalšieho zlepšovania na základe praktických skúseností z jeho používania,“ uvádza veliteľ pplk. Sagan.

Aj Česi prezliekajú

Aj v Českej republike prebieha modernizácia poľných i služobných rovnošiat. Po tridsiatich rokoch dostanú vojaci AČR nový maskovací vzor MAD21. Ten nahradí zaužívaný vz. 95. Český MAD21 tiež používa odtiene farieb reflektujúce územie Českej republiky, aj mestské prostredie. V súčasnosti ešte používaný vz. 95 používal farebnú schému vhodnú skôr na boj v zalesnenom prostredí. Na nový maskovací vzor a strih má aj česká armáda patent.

Nová služobná rovnošata Armády Českej republiky odkazuje na historické tradície predvojnovéj Československej republiky i zahraničného odboja

Popri poľných uniformách dostanú príslušníci Armády ČR aj nové služobné rovnošaty. Inšpirovali sa historickými uniformami prvej Československej republiky a západného odboja. Farba použitá pre pozemné sily vychádza z farieb prvej Československej armády, vzdušné sily použijú tmavomodré farby, takmer identické s tými, ktoré počas vojny používali československí letci v západnom odboji. Výraznou zmenou je aj vypustenie brigádírok a ich plné nahradenie lodičkami a baretkami. Zmena sa týka aj rozlišovacích znakov jednotlivých typov vojsk. Tie súčasne zodpovedajú starému východnému modelu, ktoré v súčasnosti ešte používajú niektoré postsovietske krajiny, najmä Rusko. Podobne ako poľná rovnošata, aj služobná uniforma sa v súčasnosti testuje. Po aplikovaní získaných poznatkov ich zaradia do výstroja.

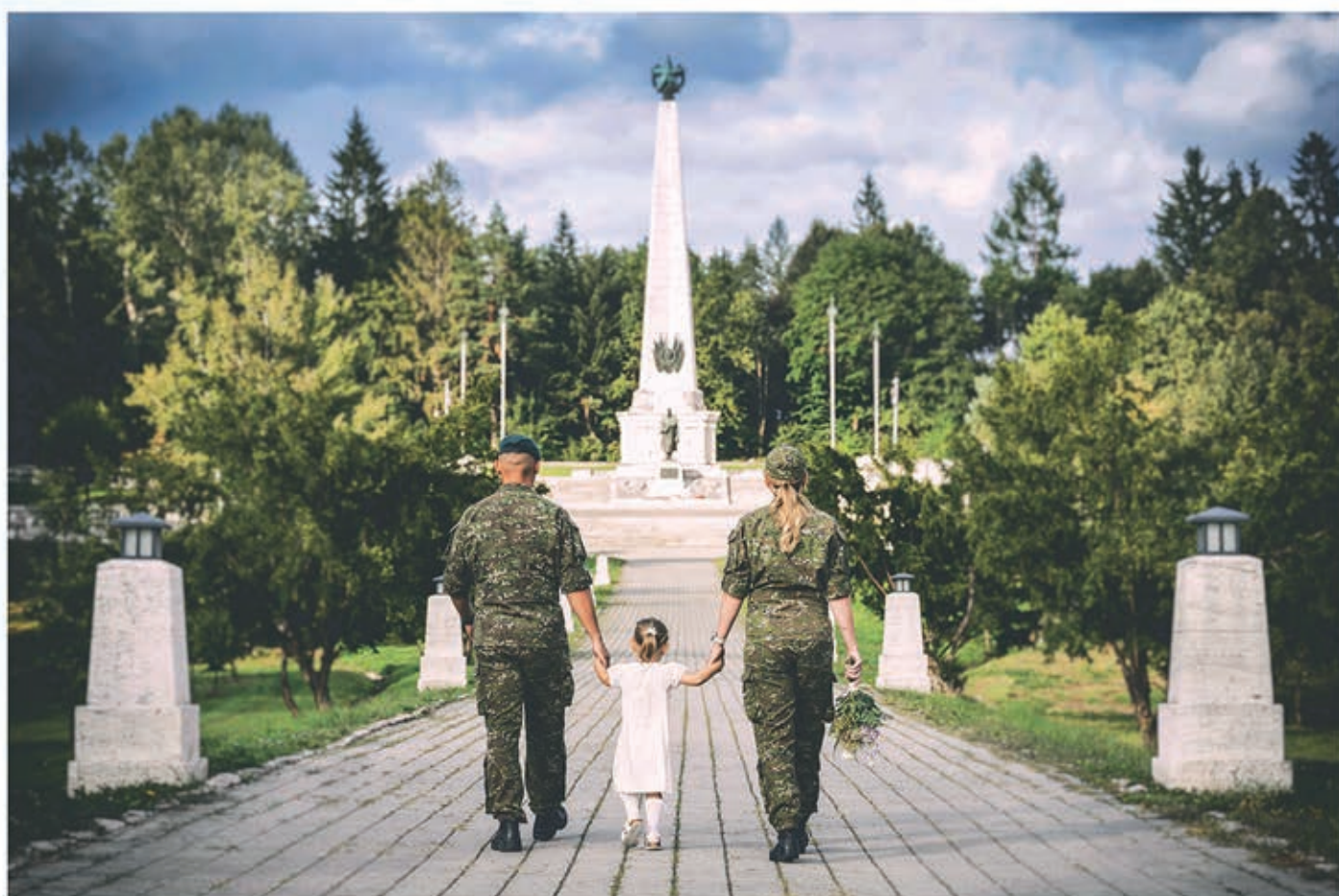
Jaroslav Cabuk • Foto: MO SR, OS SR, MO ČR

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR v Liptovskom Mikuláši

ODBOR PODPORNÝCH PROGRAMOV

CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ PREHLIADKY

FotoAtak 2026

Kategórie: 1. Ozbrojené sily vo fotografii
2. Voľná tvorba

Galéria MTL 2026

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok 11. september 2026

Mediálni partneri:

osveta.mil.sk

Nový náčelník generálneho štábu

Prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Peter Pellegrini 30. apríla vymenoval generálporučíka Miroslava Lorinca za náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Jeho nomináciu schválila vláda 22. apríla. Vo funkcii od 7. mája nahradil generála Daniela Zmeka. Prezident generálovi Zmekovi poďakoval za pôsobenie vo funkcii a zároveň zaželal všetko najlepšie nastupujúcemu náčelníkovi generálneho štábu. V súvislosti s vymenovaním genpor. Lorinca hovoril o zachovaní kontinuity. „Nie je náhoda, že na čelo OS SR prichádzate ako človek, ktorý prešiel všetkými veliteľskými funkciami protivzdušnej obrany,“ podotkol. Generálporučík Lorinc, ktorý do vymenovania pôsobil ako zástupca náčelníka generálneho štábu, poďakoval za prejavenu dôveru. Do funkcie vstupuje s cieľom kontinuálne pokračovať v nastúpenom trende a dynamicky reagovať na aktuálnu situáciu. Avizoval, že bude kladť dôraz na ďalšiu stabilizáciu personálu, zlepšovanie podmienok služby i na modernizáciu. Končiacemu náčelníkovi prezident udelil Medailu prezidenta SR za významné zásluhy a rozvoj v oblasti obrany a bezpečnosti. Podpredseda vlády a minister obrany Robert Kaliňák po schválení Lorincovej nominácie vládou vyzdvihol jeho skúsenosti a znalosti. Ocenil jeho odborné kvality v oblasti protivzdušnej obrany. Poukázal na zachovanie kontinuity, keďže Lorinc doteraz zastával funkciu zástupcu náčelníka GŠ.

Text a foto: TASR

Generál sa lúčil

Veľvyslanec Francúzskej republiky na Slovensku Nicolas Suran 13. apríla v prítomnosti štátneho tajomníka Ministerstva obrany SR Martina Vojtašoviča odovzdal náčelníkovi Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálovi Danielovi Zmekovi vyznamenanie Komandér Národného rádu za zásluhy. „Generál Zmeko od nástupu do funkcie 7. mája 2018 prispel k posilneniu spolupráce medzi našimi ozbrojenými silami,“ vyzdvihol veľvyslanec Suran. „Vždy reagoval na požiadavky nášho vojenského oddelenia, najmä čo sa týka slávnostných a pietnych podujatí, pričom neustále pripomínal dôležitosť našej spoločnej vojenskej histórie. Bol tiež zástancom výučby francúzskeho jazyka v slovenských ozbrojených silách, s cieľom vytvoriť v rámci generálneho štábu sieť francúzsky hovoriacich dôstojníkov. Generál Zmeko viackrát priamo podporil našu operačnú spoluprácu na všetkých úrovniach.“

Na nasledujúci deň generál Zmeko navštívil príslušníkov 11. samostatného pluku, 46. krídla Kuchyňa a 13. mechanizovaného práporu Levice. Súčasťou programu bol slávnostný nástup, počas ktorého odovzdal ocenenia a vojenské vyznamenania za profesionálne plnenie služobných úloh. Pred ukončením funkčného obdobia absolvoval náčelník generálneho štábu sériu rozlúčkových návštev útvarov naprieč Ozbrojenými silami Slovenskej republiky, aby poďakoval vojakom za ich služby.

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
v spolupráci s **82. brigádou spoločnej podpory**
Vás pozýva na 8. ročník podujatia
Veteránsky výstup na Ďumbier a Chatu M. R. Štefánika

20. júna 2026

Tešíme sa na Vás!

PROGRAM: Od 8.00 h odchod z parkoviska Trangoška P2 - výstup k Chate M. R. Štefánika - polozenie venca pri pamätníku SNP - výstup na Ďumbier a späť. Od 13.00 h sa na parkovisku Trangoška P2 bude podávať veteránsky guláš.

POZNÁMKA: Podujatie sa uskutoční na chránenom území NAPANT, preto sú všetci účastníci výstupu povinní dodržiavať právne predpisy na úseku ochrany prírody a krajiny a Návštevný poriadok NAPANT.

Odporúčame, aby mal každý účastník výstupu uzatvorené poistenie na hory.

KONTAKT: 0960 322 752, 0903 824 014

Spomienka na Slavíne

Na bratislavskom Slavíne sa 8. apríla stretli predstavitelia Slovenskej republiky, vlády, štátnych orgánov a spoločenských organizácií, aby si pripomenuli 81. výročie oslobodenia Bratislavy.

Druhý štátny tajomník MO SR Martin Vojtašovič doplnil: „Výročie oslobodenia Bratislavy pre mňa je o chlapoch, ktorí pred 81 rokmi nestáli bokom, keď sa lámal chlieb. Slavín je pripomienkou, že skutočná sila sa nemeria slovami, ale ochotou postaviť sa za správnu vec, aj keď ide o všetko. Dejiny sa nepýtajú na názory. Dejiny sa pýtajú na činy.“

Na záver vyzval prezident SR na citlivosť voči prejavom nenávisti v spoločnosti. „Budme ostrážiti, ak sa nenávisť, pohrdanie či predsudky predierajú do nášho verejného priestoru. Práve to boli otrávené pramene, z ktorých vytryskla krutosť a nemilosrdnosť, aby svet uvrhla do katastrofy,“ upozornil. Zároveň poukázal na potrebu chrániť mier a bezpečie ako základné hodnoty. „Nech je Slovenská republika vždy miestom bezpečia a nech vždy bojuje za mier,“ uzavrel Peter Pellegrini.

Súčasné geopolitické udalosti by nemali zatieniť, že slovenské územie na konci druhej svetovej vojny oslobodila Červená armáda spolu s Rumunskou armádou a Československým armádnym zborom,“ konštatoval pri tejto príležitosti prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ Ozbrojených síl Peter Pellegrini. Predseda vlády SR Robert Fico zdôraznil, že sa vytvára nový svetový poriadok a Slovensko sa v ňom musí zorientovať. Rozhodovať o bezpečnosti Slovenska podľa neho musia samotní občania. „Ako tu stojím, a ak budem predsedom vlády Slovenskej republiky a táto otázka

príde, obrátime sa s touto otázkou na vás a budeme sa spoliehať na váš zdravý rozum,“ vyhlásil. Predseda Národnej rady SR Richard Raši upozornil, že svet sa mení a medzinárodné právo je opäť potláčané.

„Večná pamiatka a vďačnosť všetkým, ktorí v boji proti nacizmu a za oslobodenie Bratislavy a neskôr aj celého Slovenska položili to najcennejšie čo mali – svoje životy,“ povedal štátny tajomník Ministerstva obrany SR Igor Melicher a pokračoval: „Tento odkaz treba zvýrazniť hlavne dnes, kedy akoby celý svet zabudol, že i keď mier nie je všetko, ale bez mieru je všetko ničím.“

Okrúhly stôl o obrane

Prezident SR a hlavný veliteľ OS SR Peter Pellegrini 9. apríla podpísal nový strategický plán ozbrojených síl na obranu SR

Na potrebu ďalšej analýzy sa zhodli predstavitelia politických strán, prezident Peter Pellegrini aj náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko, ktorí 9. apríla za okrúhlym stolom diskutovali o možnosti vyhlásiť stav ohrozenia. Ten by v prípade zavedenia dal armáde viac právomocí a legislatívny rámec. Ozbroje-

né sily podľa výsledkov rokovania vykonajú spoločné cvičenie, ktoré má ukázať, aké legislatívne zmeny slovenský právny poriadok potrebuje. Politici sa však zhodli na potrebe novelizovať obranné zákony.

Prezident, ktorý okrúhly stôl zvolal, avizoval, že Zmeko v krátkom čase pozve politickú reprezentáciu na generálny štáb, kde zorganizuje cvičenie rôznych scenárov reakcie na hrozby. Medzi politikmi budú aj poslanci zaradení v brannobezpečnostnom parlamentnom výbore či výbore pre kontrolu vojenského spravodajstva. Parlamentné výbory by potom mali kreovať legislatívu: „Budú krok po kroku vyhodnocovať, čo môžu ozbrojené sily robiť za súčasnej legislatívy a čo by potrebovali v legislatíve zmeniť, aby mohli efektívne zasiahnuť,“ uviedla hlava štátu. Pellegrini po stretnutí zároveň zobral na vedomie novú slovenskú obrannú stratégiu.

Náčelník generálneho štábu Daniel Zmeko vyhlásil: „Dôležité je, aby sme vytvorili priestor a čas pre prípravu ozbro-

jených síl a ich efektívne nasadenie. Myslím si, že sme v tejto spoločenskej diskusii urobili veľký kus práce.“

Minister obrany Robert Kaliňák sa nazdáva, že ozbrojené sily aktuálne nemajú dostatočné právne kompetencie na zabezpečenie plnenia všetkých úloh. „Našu podporu to má. Ide o to, aby mohli byť ozbrojené sily efektívne práve v prípade, keď sa už snažíme nasadzovať väčší počet nových protivzdušných systémov,“ zdôraznil.

Šéf rezortu vnútra Matúš Šutaj Eštok označil spoločné rokovanie za konštruktívne. Vyhlásil, že jeho účastníci sú ochotní hľadať spoločnú cestu. „Musíme mať legislatívu, ktorá bude flexibilne reagovať na takéto situácie a aj štát na to musí byť pripravený, pretože dnes je Policajný zbor schopný reagovať na krízové situácie, ale nie sme schopní efektívne zapojiť napríklad armádu. O tomto bola táto naša debata. Zhodli sme sa, že v nej budeme pokračovať na odbornej úrovni.“

Text a foto: TASR

Generál Daniel Zmeko:

Od poklesu k rastu

Po ôsmich rokoch sa v máji skončilo pôsobenie generála Daniela Zmeka vo funkcii náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky. S využitím aj viacerých vyjadrení, ktoré za dve desaťročia poskytol nášmu časopisu, sme ho požiadali o bilanciu.

V apríli 2026 po Vojenskom číne roka na Ministerstve obrany SR

Máj 2002 a prvý rozhovor pre Obranu z Trebišova

„Armáda v Trebišove: Chvalabohu!“ bol náš prvý spoločný článok pripravený pre Obranu v máji 2002. Vy ste boli zástupca veliteľa trebišovského mechanizovaného práporu v hodnosti major, ja nový šéfredaktor, no to „chvalabohu“ patrilo hlavne vtedajšiemu primátorovi Ladislavovi Michalanskému. Keď už bolo isté, že Trebišov neskončí tak ako Nové Mesto nad Váhom, Bardejov či Jelšava, kde boli aj silné vojenské posádky úplne zrušené, mu totiž veľmi odľahlo. Ako sa ozbrojené sily najmä v ostatných rokoch vyrovnávali s absenciou tohto „rozšafáreného dedičstva“? Z pohľadu aktuálnej bezpečnostnej situácie výrazná redukcia alebo až decimácia ozbrojených síl v tom období nebola najšťastnejším riešením. Znova však platí, že po vojne je každý generál. V tom čase sa, s perspektívou vstupu Slovenska do aliance a s víziou prechodu na moderné ozbrojené sily založené na profesionálnej službe, vtedajšie velenie Ozbrojených síl a politické vedenie rezortu jednoducho rozhodlo o znížení počtu ozbrojených síl aj posádok. Dnes však naozaj môžeme hovoriť o krátkozrakosti v odhade vývoja bezpečnostného prostredia, čo nás už od roku 2014 až do dnešného dňa naozaj čoraz viac dobieha. Úlohy, pred ktoré sú ozbrojené sily postavené, sú jednoznačne väčšie ako naše aktuálne organizačné štruktúry. Preto nielenže obnovujeme či budujeme vojenské útvary, ale hľadáme aj nové objekty či priestory na výcvik, čo samozrejme prináša obrovské množstvo práce, úsilia, ale aj vynakladania zdrojov.

V júli 2004 ste s kolegom z Obrany Jozefom Žiakom už ako podplukovník a veliteľ trebišovského mechanizovaného práporu

v článku *Posilnenie poddôstojníckych pozícií* hovorili o nábehu nového systému, v ktorom budú hrať poddôstojníci podstatne výraznejšiu úlohu, ako tomu bolo v minulosti. Aké miesto majú poddôstojníci v takpovediac „vojenskom orchestri“ dnes?

Toto je jedna z oblastí, o ktorej môžeme povedať, že sa naozaj podarila. Investovať úsilie do poddôstojníckeho zboru od vytvorenia kompletnej štruktúry cez výcvik, vzdelávanie až po reálny výkon služby doma aj v zahraničných operáciách, bolo jedným z najsprávnejších rozhodnutí, ktoré ozbrojené sily prijali a ktoré v uplynulých dvadsiatich rokoch rozvíjali. Na začiatku tohto procesu sme to v ozbrojených silách azda až tak nevnímali, ale skúsenosti z dnešného bojiska o to viac ukazujú, akú obrovskú úlohu a dôležitosť má poddôstojník vo vedení bojovej činnosti. Je nevyhnutné, aby aj najnižší lídri boli schopní samostatne rozhodovať, chápať úlohu o dva stupne vyššie a presadzovať rozhodnutia dôstojníckeho zboru v reálnej činnosti.

Ako náčelník štábu 2. mechanizovanej brigády v Prešove a predtým tiež veliteľ nášho kontingentu nasadeného v Iraku či dôstojník v misii UNFICYP ste nám pre marcové číslo Obrany v roku 2005 poskytli analytický rozhovor. Aplikácia poznatkov z misií. Povedzte si, čo všetky misie a operácie znamenali pre naše ozbrojené sily?

Možno so mnou nebude súhlasiť každý, ale najmä misie v zahraničí, ktoré, takpovediac voňajú strelným prachom, sú jedným z ťažiskových motorov, ktorý ženie každé ozbrojené sily dopredu. Čím vyššie riziko plnenia operačných úloh je,

tým rýchlejšie sa aktualizujú a implementujú nové postupy do výcviku a do plánovania. Tým skôr sa modernizuje. Iste, treba si zo skúseností vyberať, no naučili sme sa veľmi veľa. O to viac, že každý, kto sa na misiách zúčastnil, si mohol overiť, či je osobne pripravený na plnenie reálnych operačných úloh. Takže ak by v budúcnosti ozbrojené sily mali možnosť ísť do misie aj s relatívne vysokou mierou rizika, netreba váhať. Je to jedna zo skúseností, ktorá armádu v čase mieru reálne posúva dopredu.

Boli ste náčelníkom odboru pre operácie veliteľstva pozemných síl v Trenčíne už v hodnosti plukovník generálneho štábu a v našom rozhovore v Obrane č. 3/ 2010 Naviesť bojový rytmus ste apelovali na nevyhnutnosť modernizovať výcvikové manuály s cieľom aplikácie najnovších trendov vedenia operácií.

Je pozitívne, že sme spoločne dokázali byť v určitej miere nadčasoví a pozeráť sa za horizont vtedajších aktuálnych udalostí. Už vtedy bolo jasné, že nové technológie budú prinášať podstatne vyššie nároky na personál, jeho vzdelanosťnú úroveň, ako aj vycvičenosť každého jedného jednotlivca. To znamená, že pozeráť sa na činnosť jednotiek prizmou veľkých manévrových celkov, kde je každý vojak len súčasťou nejakej obrovskej masy ľudí, ktorá s výkrikom „hurá“ beží oproti nepriateľskému zákopu, asi nebude najvhodnejšie. Teda, že sa budeme musieť sústrediť aj na to, ako nám fungujú malé jednotky a jednotliví vojaci. Tento trend bol a je dobrý. Aj kvôli tomu sme v roku 2023 menili Základný vojenský poriadok OS SR. Je to však nekonečná výzva aj do budúcnosti.

V novoročnom editoriáli v roku 2018 ste vojakom želali najmä novú a modernú techniku. Nečudo, už ste boli v hodnosti generálmajor v pozícii národného riaditeľa pre vyzbrojovanie. Kam sme sa teda za ostatné roky v rámci modernizácie dostali, kde nás stále najviac tlačí päta a čo budeme zavádzať v najbližšom období?

Myslím, že všetky veľké strategické projekty sú všeobecne známe, že ich tu netreba opakovať. No dôležité je tiež, aby sme nezabúdali na veci, ktoré musia hlavné modernizačné zmeny dopĺňať aj napriek tomu, že nie sú tak viditeľné. Nepochybne som veľmi rád, že sme sa pohli v oblasti primárnej aj sekundárnej zbrane, že hľadáme nové cesty k čo najkvalitnejšej balistickej ochrane. Zároveň sa však musíme baviť aj o individuálnych komunikačných informačných systémoch, o veciach, ktoré súvisia s výbavou jednotlivca pre boj v noci, v zložitých klimatických podmienkach či o na prvý pohľad drobnostiach, ktoré umožnia jeho dlhodobé prežitie na bojisku. Tiež sa musíme čo najintenzívnejšie rozprávať o nových technológiách, napríklad robotických systémoch. Týka sa to tiež komunikačných informačných systémov a elektronického boja. Takže aj tu sa musíme významným spôsobom pohnúť dopredu. Inak by všetky tie veľké investície neboli úplne efektívne a nepriniesli by nám ten výsledok, ktorý od

Prečo ste sa rozhodli pre vojenskú uniformu a prečo pre veliteľský smer?

Nastupoval som do armády v roku 1982 na vojenské gymnázium s detským snom, že chcem byť pilot. To sa mi síce nesplnilo, no na základe dosahovaných študijných výsledkov som si mohol vybrať ktorúkoľvek inú zo vtedy dostupných vojenských vysokých škôl. S kamarátom sme si povedali, že keď vojna, tak poriadna, a nastúpili sme na veliteľský smer do Vyškova k mechanizovanému vojsku. Do dnešného dňa to neľutujem, pretože ako človek som tam dozrel, zocelilo ma to, získal som celoživotných priateľov.

(Z rozhovoru s gen. D. Zmekom Tri ťažiskové siločičary, Obrana, P. Vitko, január 2018)

” Som rád, že za ostatných osem rokov sa nám predchádzajúci trend poklesu ozbrojených síl podarilo jednoznačne zastaviť a otočiť k rastu.

Na predsunutom strážnom stanovisku s našimi vojakmi v Afganistane, Kandahár v marci 2012

nich očakávame. A myslí si niekto, že napríklad budovanie ťažkej mechanizovanej brigády začína a končí nákupom nových bojových vozidiel pechoty, či už sú na kolesách alebo na pásoch? Iste nie. Všetci vieme, že to je len prvý, hoci veľmi dôležitý krok.

V roku 2018 sme vás oslovili so žiadosťou o editoriál k Vianociam a písali ste ho prvý raz už ako náčelník Generálneho štábu v hodnosti generálporučík. Okrem iného ste v ňom poďakovali aj za podporu občanom Slovenskej republiky, čo bola vaša častá téma.

Realita z každého jedného bojiska ukazuje, že vzťah medzi občanom v uniforme a občanom mimo nej je nevyhnutnosťou k úspešnému plneniu úloh ozbrojených síl. Vojaci môžu byť akokoľvek perfektne vycvičení a vybavení, pokiaľ nebudú mať podporu v zázemí, pokiaľ im občan nebude dôverovať, v kratšom či dlhodobjšom horizonte svoju úlohu plnohodnotne nesplnia. Ak teda na Slovensku vnímame polarizáciu až atomizáciu spoločnosti, spoločnou témou by mala byť práve obrana. Preto sa snažíme občianskej verejnosti prostredníctvom rôznych podujatí a príležitostí prezentovať prečo sme tu a čo chceme spraviť pre to, aby sme mali našu krásnu krajinu, v ktorej žijeme navždy a aby nám zabezpečovala plnohodnotný život. Ozbrojené sily s týmto cieľom realizujú množstvo aktivít, častokrát aj na úkor svojho voľného času či výcvikových príležitostí, no je to mimoriadne dôležité.

V rozhovore Tri ťažiskové siločičary, ktorý sme publikovali v januári 2018, ste sa sústredili aj na oblasť personálu. Kde sme v tejto oblasti dnes?

Situácia je lepšia. Minulý rok sa nám darilo navýšiť reálne početné stavy o viac ako tisíc dvesto vojakov. Toho roku to vyzerá, že budeme na tom podobne. Znamená to, že o nejaké štyri roky, pokiaľ nevznikne potreba vytvárať ďalšie jednotky, by sme mohli zásadne zlepšiť naplnenosť ozbrojených síl. Musíme si však položiť otázku, prečo ak už niekoho zregru-

V máji 2017 v spoločnosti manželky v Prezidentskom paláci po povýšení na generálmajora

tujeme, nevieme si ho dlhodobo udržať. Musíme teda hľadať príčiny, prečo nám do troch rokov zhruba okolo dvadsať percent zregrutovaných vojakov odchádza. Zároveň si treba uvedomiť, že došlo k zásadnej obmene vojska. Za ostatných osem rokov sa vymenilo v armáde sedemdesiat percent personálu. To je obrovské číslo. O to lepšie sa musíme medzi sebou naučiť medzigeneračne rozprávať.

V roku 2019 ste boli už štvorhviezdičkový generál a v rozhovore s titulkom *Tradície, morálka, oddanosť sme hovorili hlavne o morálke...*

Ak si predstavujeme pod pojmom morálka odhodlanie brániť Slovenskú republiku a v mierovom stave byť občanom v uniforme, ktorý je vzorom pre ostatných spoluobčanov, tak ju môžeme stavať na viacerých pilieroch. Najskôr sa pozrime do histórie. Za akých podmienok a aké výsledky dosiahli naši predchodcovia? Väčšinou zistíme, že tie podmienky boli zásadne zložitejšie, úlohy podstatne väčšie a riziká extrémne. Napriek tomu obliekali uniformu a svoje poslanie naplnili, takže si zaslúžia našu úctu. Druhá vec je aktuálne uznanie a rešpekt voči povolaniu vojaka zo strany spoločnosti. To, či si spoločnosť váži vojaka, súvisí s našou prácou a s našou prezentáciou na verejnosti. Tiež s uznaním, ktoré sa nám dostáva od aktuálnych politických lídrov. Tu vidím progres v tom, že naši politickí lídri naprieč politickým spektrom si postupne čoraz viac uvedomujú, ako sa bezpečnostná situácia zhoršuje a že ozbrojené sily potrebujú nejakú starostlivosť. A ambícia? Tá spočíva v tom, že ak sa mladý človek chce stať súčasťou ozbrojených síl, bude to nielen preto, že dostane dobrý plat, že bude mať dobrú prácu či bude obsluhovať modernú techniku, ale že bude súčasťou rešpektovanej spoločenskej elity. No a my vojaci si okrem iného musíme uvedomiť, že máme aj svoj etický kódex. Je v ňom napísané presne, čo je vhodné a čo je nevhodné robiť, jeho dodržiavanie je povinnosťou a ak nie sme schopní sa ho držať, tak systém musí byť schopný sa s takýmto človekom rozlúčiť. Teším sa, že si nikto nemyslí, že je vojakom len medzi sedem nula nula ráno a pol štvrtej poobede.

Odpoveďou je aj Slovenský štít – takýto bol titulok nášho rozhovoru z februára 2020, v ktorom ste analyzovali naše medzinárodné ukotvenie a spoluprácu so zahraničnými partnermi.

Čo sa týka plnenia našich medzinárodných záväzkov či účasti na cvičeniach, zažívame zlatú éru v histórii našich ozbrojených síl. Také obrovské množstvo cvičení, ktorých sa zúčastňujeme, respektíve také množstvá vojsk, ktoré prichádzajú na Slovensko, tu ešte dlhodobo nebolo. Navyiac tie cvičenia majú veľmi blízko k realite a snažíme sa do nich implementovať všetky aktuálne poznatky.

Presne o rok neskôr, v našom rozhovore *Čas na reakciu je čoraz kratší, ste sa sústredili na operačnú pripravenosť, kde ste videli veľké rezervy.*

Celková operačná pripravenosť pozostáva z materiálneho zabezpečenia, personálnej naplnenosti a vycvičenosti. Dá sa nám dosahovať dobré výsledky v rámci vycvičenosti. Aj keď nie tým tempom, ktoré by sme potrebovali, no predsa len postupne navyšujeme personál. Najväčší problém je v materiálnom zabezpečení, aj keď i tu sa veci hýbu dopredu. Takže odpoveď je, že v operačnej pripravenosti sme sa posunuli, aj keď nie tak rýchlo, ako by sme chceli.

Pomoc Ukrajincom je v našom záujme – tento titulok mal náš hlavný rozhovor v máji 2022. Platí to aj dnes?

Aj dnes by nepochybne bolo dobré, ak by sme mali za našou východnou hranicou plnohodnotný, funkčný a prosperujúci štát. Nie suseda, ktorý je po vojenskom napadnutí vo vyčerpanujúcom konflikte. Respektíve nie suseda, ktorého by po prijatí nejakej formy mieru limitovali ďalšie krízy či traumy, ktoré si bude prenášať do budúcnosti.

V článku *Motivované srdcia obranných síl ste vlani v augustovej Obrane jednoznačne privítali vznik Národných obranných síl.*

Skvelý projekt sa podaril, dieťa je životaschopné, teším sa. Ešte raz ďakujem prezidentovi republiky a ministrovi obrany, že sa zapojili hneď do nultého výcviku, respektíve, že intenzívne pracovali na samotnej príprave projektu. Národné obranné sily vznikali za pochodu, majú svoju štruktúru, inštruktorov aj veliteľa. Všetkým ďakujem za skvelú prácu. Je dôležité, aby pokračovali a aby sa im venovala taká istá pozornosť, ako aj zvyšku ozbrojených síl, respektíve, aby sa zvyšku ozbrojených síl venovala taká istá pozornosť, ako sa venuje Národným obranným silám.

V apríli 2026 v článku *Vítame okrúhly stôl sme písali o pracovnom stretnutí prezidenta a hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR Petra Pellegriniho, podpredsedu vlády a ministra obrany SR Roberta Kaliňáka a vás ohľadom nevyhnutnosti doplniť bezpečnostný a legislatívny rámec Slovenskej republiky o nový legislatívny rámec. Ten by umožnil štátu reagovať na aktuálne bezpečnostné hrozby.*

Aj tu som veľmi vďačný, že pán prezident a minister obrany sa do toho pustili a otvorili tak odbornú, ako aj celospoločenskú diskusiu k uvedenej problematike.

Jún 2024: S prezidentom SR a ministrom obrany na návšteve ministerstva pri prehliadke techniky

„ Ďakujem všetkým kolegom, ktorí dokázali so mnou kratšie či dlhšie kráčať s cieľom zabezpečiť obranu Slovenskej republiky a čo najlepšie slúžiť občanom Slovenska.

Pán generál, rôznych vyjadrení a rozhovorov pre Obranu a jej čitateľov bolo z vašej strany pravdaže oveľa viac, za čo ďakujeme. Mimochodom, nevnímali ste to ako zdržiavanie alebo záťaž?

Nehovorím, že neboli situácie, keď som si myslel, že sú aj dôležitejšie úlohy. Najmä za tých ostatných osem rokov jedna kríza striedala ďalšiu a doslova bojový rytmus na Generálnom štábe ozbrojených síl bol extrémne vysoký. Komunikácia smerom k verejnosti je však súčasťou práce každého jedného lídra. No a v prípade Obrany to bolo a je dokonca smerom k našim vojakom, spolupracovníkom z rezortu obrany, bývalým kolegom v zálohe a všetkým, ktorých armádny život zaujíma. Takže nie, nehovorme o záťaži či zdržiavaní, pretože s vojenskými médiami som bol vždy vo veľmi dobrom vzťahu a viem, že sa dôležitou mierou podieľajú na budovaní nášho komunitného vojenského života, ako aj na prezentácii našej práce vo verejnosti, za čo majú moje uznanie.

Na záver ešte niekoľko osobných otázok. Začnime tým, aké boli vaše zásady v rámci výkonu vojenskej služby?

Ak prišiel rozkaz, nebol najdôležitejší výber cesty, z tej sa dalo aj vrátiť a pokračovať inak, ale odhodlanosť s vytrvalosťou dostať sa k cieľu. Keď sa človek dostáva na vyššie pozície, o to viac si však uvedomuje, že jeho povinnosťou nie je vyhrávať za každú cenu každú bitku, ale dôležité je vyhrávať vojny. No a bez ohľadu na to, že som celý profesijný život prežil ako vojak, človek musí v srdci ostať človekom – a zároveň chápať aj to, že svet nie je čiernobiely.

Mali ste niekedy chuť hodiť flintu do žita?

V realite nie. No uvedomme si, že ako mladý poručík som začínal vo federálnej armáde, ktorá mala tristo tisíc ľudí a vládla raketami stredného doletu. Keď som prichádzal do pozície náčelníka Generálneho štábu OS SR, ostalo nám posledných tridsať tankov. Jednoducho celý profesijný život som nie k svojej radosti vnímal, ako sú naše ozbrojené sily menšie a menšie. Keď som sa dostal na pozíciu náčelníka Generálneho štábu, tak som si povedal, že ak mi niekto siahne čo len na jedno tabuľkové miesto, odídem. Som rád, že za ostatných osem rokov sa nám predchádzajúci trend poklesu ozbrojených síl podarilo jednoznačne zastaviť a otočiť k rastu. Postupne sme navyšovali tabuľkové miesta, rozširovali organizačné štruktúry, dokupujeme techniku, obnovujeme kasárne, vraciame armáde jej spoločenské postavenie. Tak, aby bola schopná a pripravená plniť svoje poslanie.

Čomu je dôležité vyhnúť sa v rámci vojenskej kariéry?

Vo všeobecnosti je dôležité, aby človek nebol frustrovaný. Najmä mladá generácia je vychovávaná tak, že to pohľadkanie potrebuje každý deň. V armáde však nie je celkom vhodné očakávať, že za každý čin, o ktorom si myslíš, že si urobil dobre, ti niekto postaví pomník, alebo dá pochvalu. Je to predsa súčasť tvojich povinností. Príslovie, že každý dobrý čin bude po zásluhe potrestaný, síce neberiem, ale treba vždy vychádzať z toho, aby bol človek spokojný sám so sebou. Iste, je to podmienené aj čo najobjektívnejším úsudkom. No volá sa to zdravá sebadôvera. Vychádza najmä z profesionality a morálnej integrity. Verím, že následne príde aj patričná satisfakcia.

Komu patrí vaše poďakovanie?

Vážim si ľudí a toto by bola odpoveď na ďalšie tri strany... Predovšetkým mojej rodine, deťom a hlavne manželke, ktorá mi bola pevnou oporou. Tiež rodičom, ktorí ma vychovali. Doteraz si pamätám obrovské množstvo mien pedagógov zo základnej, strednej aj z vysokej školy, ako aj všetkých svojich prvých veliteľov, od ktorých som sa snažil naučiť čo najviac. Ďakujem všetkým kolegom, ktorí dokázali so mnou kratšie či dlhšie kráčať s cieľom zabezpečiť obranu Slovenskej republiky a čo najlepšie slúžiť občanom Slovenska. V neposlednom rade ďakujem svojmu tímu, ktorý som mal okolo seba na Generálnom štábe. Tí už majú očistec za sebou a čaká ich už len nebo, pretože nie vždy to so mnou mali ľahké. V pozícii náčelníka Generálneho štábu som mal tiež možnosť pracovať so štyrmi ministrami obrany, tromi prezidentami a s množstvom ďalších rozhodujúcich ľudí našej krajiny. Niektoré veci boli lepšie, niektoré horšie, ale ako som hovoril, dôležité je, že nemám v sebe žiadnu zášť či frustráciu. Spolupracovať s nimi na vrcholnej strategickej úrovni bolo pre mňa čťou a možnosťou slúžiť našej Slovenskej republike najlepšie, ako som vedel a mohol.

V auguste 2024 v Múzeu SNP Banská Bystrica s veliteľom Národnej gardy štátu Indiana

Čomu sa budete venovať po odchode do zálohy?

Tie prvé chvíle venujem podstatne viac času rodine a záľubám, čiže rybám alebo histórii. Po rokoch najmä v kancelárii sa teším aj na trochu fyzickej práce okolo domu. Zároveň si chcem určite udržať kontakt s vojenskou komunitou a ostatné sa uvidí.

Aké je vaše osobné želanie vášmu nástupcovi?

Predovšetkým ma veľmi teší, že náčelníkom Generálneho štábu sa stáva súčasný prvý zástupca generálporučík Miroslav Lorinc. Skúsený vojak a čestný muž, ktorý je zasvätený do všetkých rozhodujúcich procesov armády, takže nepochybujem o tom, že ozbrojené sily budú mať dobrého lídra. Nech má pri sebe tak dobrých ľudí, ako som mal ja. Nech ho nestihajú krízy jedna za druhou, aby sa mohol viac venovať systémovým záležitostiam a nielen operatívnou vyplývajúcou z aktuálnych situácií. Aby dokázal presadiť svoje rozhodnutia a aby sa mu darila komunikácia smerom do ozbrojených síl aj k verejnosti, o ktorej podpore sa musí kontinuálne usilovať. Verím, že ak bude mať dobrý tím, priestor pre prácu a podporu zo strany politického vedenia rezortu a štátu, k tomu dobrú komunikačnú stratégiu, bude úspešný. Želám mu, ako aj našim ozbrojeným silám, všetko najlepšie. Ešte raz ďakujem. Bolo mi čťou!

Pavol Vitko

Foto: Jakub Neubauer, autor a OS SR

TÉMA

Poddôstojníci: výcvik, plánovanie, organizovanie, prestíž

„Aj toto zhromaždenie je jednoznačným dôkazom, akým smerom sa vyvíja poddôstojnícky zbor, ako sa stále viac a viac zapája nielen do bežného výcviku vojakov, ale ako sa snaží podporiť aj organizačné procesy, plánovacie procesy a vôbec celý systém fungovania ozbrojených síl,“ povedal náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko pri otvorení odborného zhromaždenia hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Imricha Feketeho, ktoré sa konalo 1. a 2. apríla tohto roku.

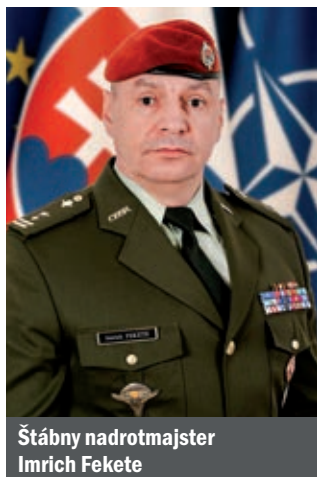
Štábny nadrotmajster Imrich Fekete privítal okrem svojich kolegov z poddôstojníckeho zboru aj viacerých významných poddôstojníkov, ktorí sú už v zálohe či vo výslužbe. Po jeho príhovore bola do hodnosti štábný nadrotmajster povýšená Judita Chlebková, ktorá zároveň od štábného nadrotmajstra Rolanda Hulana prevzala historicky ako prvá žena velenie Poddôstojníckej akadémie. Po akte významávania ocenených, št. nrtm. I. Fekete poďakoval za poddôstojnícky zbor generálovi Danielovi Zmekovi za výraznú podporu a spoluprácu a ako rozlúčkový dar pri príležitosti jeho ukončenia pôsobenia vo funkcii mu za všetkých poddôstojníkov odovzdal kopaničiarsky klobúk a ručne kovanú sekeru.

Odborná časť zhromaždenia pozostávala z prednášok a pracovných besied týkajúcich sa reformy vzdelávania a výcviku či morálnej integrity poddôstojníkov. V rámci svojej prednášky sa veliteľ Národných obranných síl brigádny generál Ladislav Kisel poďakoval poddôstojníckemu zboru za spoluprácu a podporu. Hlavný poddôstojník Spojeneckého veliteľstva operácií so sídlom v belgickom Monse veliaci práporčík Zoltán Kaszab, teda najvyššie postavený aliančný poddôstojník v Európe, zoznámil slovenský poddôstojnícky zbor s medzinárodnými súvislosťami a výzvami pre poddôstojníkov moderných armád v procese aktuálnej bezpečnostnej situácie.

Hlavný poddôstojník Ozbrojených síl SR štábný nadrotmajster Imrich Fekete:

Úzka profilácia nestačí

Rozhovor s hlavným poddôstojníkom Ozbrojených síl SR štábnym nadrotmajstrom Imrichom Feketom sme začali otázkou, či jeho odborné zhromaždenie, ktoré sa konalo v reprezentačných priestoroch rezortu obrany, malo slávnostný ráz a prišiel ho pozdraviť aj dnes už bývalý náčelník Generálneho štábu OS SR, je začiatkom novej tradície?

Štábný nadrotmajster
Imrich Fekete

Nedá sa povedať, že by išlo o úplne novú tradíciu. O zhromaždenia v podobnom duchu a formáte sa usilovali už moji predchodcovia. Naším cieľom je na ich prácu nadviazať s perspektívou ďalej posilňovať tradície nášho zboru. Práve účasť náčelníka GŠ a slávnostné ocenenie príslušníkov poddôstojníckeho zboru z jeho rúk je jedným zo spôsobov, ako poddôstojnícku prestíž posúvať na vyššiu úroveň.

Dovolím si tvrdiť, že sme na tom minimálne rovnako, ak nie v určitých ohľadoch dokonca o krok vpred aj pred takými krajinami, akými sú Nemecko, Belgicko či Francúzsko. Napríklad ak v Nemecku vytvorili funkciu hlavného poddôstojníka ozbrojených síl len minulý rok, v našich podmienkach máme túto pozíciu etablovanú a plne funkčnú už od roku 2005.

Je teda v ozbrojených silách vnímaný hlavný poddôstojník ako „strieborný generál“ a ostatné poddôstojnícke pozície podobne? (Úsmev) Určite si nemyslím, že by mal byť hlavný poddôstojník, alebo aj iní poddôstojníci vo veliacich štruktúrach, vnímaní ako nejakí „strieborní generáli“. Našou úlohou predsa nie je preberať kompetencie dôstojníkov. Cieľom je byť plnohodnotnou a rešpektovanou súčasťou veliteľského tímu (command teamu). Hierarchia je jasná a fungujeme v ňom ako partneri veliteľa vo všetkých vojenských oblastiach a rozhodovacích procesoch. Tvoríme pevný most medzi mužstvom, poddôstojníkmi a samotným veliteľom. Sme tu aj na to, aby sme našich ľudí zastupovali – a to najmä pokiaľ ide o ich každodenné povinnosti, práva, kvalitu výcviku a celkový vzdelávací proces.

Odkedy ste v pozícii poddôstojník?

Moja vojenská dráha sa začala v roku 1990 na Strednej vojenskej škole v Novom Meste nad Váhom a od jej absolvovania slúžim v armáde už viac ako 32 rokov. Nastúpil som k 3. špeciálnemu oddielu Žilina, ktorý dnes poznáme ako 5. pluk špeciálneho určenia. Začínal som na funkcii bojovníka.

Ako ste vnímali zmeny postavenia poddôstojníckeho zboru?

Dnešný stav je s mojimi začiatkami neporovnateľný. V minulosti boli naše ozbrojené sily výrazne orientované len na dôstojnícky zbor. Zásadný zlom prinieslo naše členstvo v Aliancii a prechod na štandardy NATO. Vďaka tomu, a tiež vďaka neporovnateľne kvalitnejšiemu vzdelávaciemu procesu, sa poddôstojnícky zbor pretransformoval. Dnes sú poddôstojníci vnímaní ako dôležitá a rešpektovaná súčasť ozbrojených síl, ktorá má svoje nezastupiteľné miesto aj v procesoch plánovania a rozhodovania.

Aké má váš zbor z hľadiska náročnosti a zodpovednosti zverovaných úloh postavenie v porovnaní s inými krajinami NATO?

Čo pre vás znamená služba v poddôstojníckej hodnosti?

Štábný nadrotmajster Peter Kuka
zástupca hlavného poddôstojníka
OS SR, Bratislava:

Je to pre mňa česť a satisfakcia. Obrazne niekedy hovoríme, že sme akoby vedúci majstri praktického výcviku

a pomáhame dôstojníkom, ktorí sú stratégovia, pričom dopĺňame ich vízie o naše reálne skúsenosti. Ak to všetci spolu zladíme, vtedy je to skutočná sila.

Nadrotmajsterka Katarína Gašparíková
hlavná sestra Poľnej nemocnice
Liptovský Mikuláš:

Pre mňa to znamená plniť úlohy nadriadených a viesť k tomu svojich podriadených. Tak, aby fungoval systém. Ako sa to darí, záleží od kolektívu, pričom ťažiskovo aj od toho, ako vy, ktorý ste na jeho čele, vykonávate svoju robotu. Akým odborníkom ste vo svojej oblasti a ako si dokážete vytvoriť

svoje meno. Podľa toho vás nadriadení aj podriadení rešpektujú, alebo v opačnom prípade aj nie.

Rotmajster Lukáš Rofár
personalista, Čestná stráž
Prezidenta SR, Bratislava:

Situácia bola pred dvomi desaťročiami všelijaká, mal som však známeho, ktorý bol v ozbrojených silách, dal som na jeho odporúčanie, prešiel som vstupnými testami, no viac-menej som si to prišiel len vyskúšať. Až keď už som bol v uniforme, tak ma vojenská

Z čoho vyplýva tendencia posilňovania poddôstojníckych pozícií? Skúsenosti z novodobých konfliktov jasne ukazujú, že poddôstojnícky zbor zohráva absolútne kľúčovú úlohu priamo vo vedení bojových operácií. Dnes sa bežne stáva, že poddôstojníci v prípade potreby preberajú zodpovednosť a zastávajú funkcie veliteľov čiat a v kritických situáciách dokonca aj veliteľov rôť. Boli to práve poznatky a tvrdé lekcie z týchto konfliktov, ktoré nakoniec donútili aj ďalších členov Aliancie zásadne prehodnotiť dôležitosť poddôstojníkov vo svojich vlastných ozbrojených silách.

Vaše zhromaždenie malo tiež odbornú časť, kedy ste sa venovali aj systému riadenia talentov. Čo si za tým máme predstaviť?

V súčasnom systéme OS SR nateraz ešte absentuje komplexný kariérny poriadok, ktorý by jasne určoval kariérny postup mužstva a poddôstojníkov. Preto sa snažíme vytvoriť funkčnú alternatívu. Naším cieľom je zachytiť a rozpoznať talent vojaka už od jeho vstupu do ozbrojených síl a následne ho prostredníctvom cieleného riadenia (talent manažmentu) viesť jeho kariérou až po vstup do poddôstojníckeho zboru v hodnosti čatár. Tu to ani zďaleka nekončí. Tento systém musí pokračovať ďalej, aby sme mali istotu, že na vyššie hodnosti a kľúčové pozície poddôstojníkov sa budú dostávať skutočne len tí najkvalitnejší a najpripravenejší lídri.

Ďalším bodom bol jednotný štandard výcviku naprieč OS SR.

Skúsenosti z novodobých konfliktov nám jasne ukazujú, že potrebujeme kvalitný a predovšetkým jednotný základný

výcvik. Na základe pokynu náčelníka Generálneho štábu OS SR sme preto kompletne prepracovali jeho náplň. Výrazne sme navýšili počet hodín praktického výcviku priamo v teréne, do ktorého sme zakomponovali aj vysoko aktuálne taktické postupy. Vráťane boja v zákopoch či ochranu proti dronom. Zásadne sme zvýšili časovú dotáciu na zdravotnú prípravu jednotlivca. Nezostávame však len pri základnom výcviku. Momentálne u nás prebieha hĺbková analýza odborného výcviku jednotlivca, ako aj procesu, ktorý poznáme pod názvom ďalší odborný výcvik. Zároveň je našim cieľom celý systém zefektívniť. A to tak, aby sme dosiahli spomínanú jednotnosť naprieč ozbrojenými silami a zároveň sa vyhli zbytočným duplicitám. Čiže, aby sme v rôznych kurzoch neučili tých istých vojakov opakovane to isté.

Zrejme je to v súčasnosti už takmer nekorektná otázka, ale nezaskočili ste svojich kolegov či nadriadených, ak ste do pozície veliteľky Poddôstojníckej akadémie navrhli poddôstojníčku?

Možno niektorých áno, veď predsa len ide o prvú ženu na pozícii veliteľky Poddôstojníckej akadémie v histórii našich ozbrojených síl. O jej odborných a líderských kvalitách však nemám absolútne žiadne pochybnosti. Koniec koncov, o jej pripravenosti na túto funkciu najlepšie svedčí fakt, že jej kandidatúru po dôkladnom zvážení schválila nielen Rada veliakov poddôstojníkov, ale následne aj Rada náčelníka Generálneho štábu OS SR. Vo výbere jednoducho rozhodla profesionalita a kvalita.

služba naozaj oslovila, ak nepoužijem slovo očarila. Naozaj ju vnímam ako poslanie a preto som ostal slúžiť až do dnešného dňa.

Štábný nadrotmajster Peter Cibrin veliaci poddôstojník Sil pre špeciálne operácie, Trenčín:

Možnosť vzdelávať sa a absolvovať výcvik nielen doma, no aj v krajinách ako je Veľká Británia, Nemecko, Poľsko, nasadenie v Iraku či v Afganistane, plnenie úloh na Slovensku, no hlavne skvelí kolegovia, na ktorých

som hrdý a ktorých mám rád. Celá táto práca je ťažiskovou súčasťou môjho života. Bolo a je to zároveň o vysokých nárokoch, ako aj o veľkej zodpovednosti, lebo len tak sme sa mohli stať partnermi dôstojníkov a len tak nás budú rešpektovať naši podriadení.

Takže kariéra poddôstojníka v Ozbrojených silách mi dala veľa a na druhej strane som jej dal veľa aj ja.

Štábný nadrotmajster v. v. Martin Boháčik riaditeľ kurzu v NATO Special Operation University v Belgicku:

Celých 31 rokov som venoval špeciálnym silám, čiže od toho sexy života mladého operátora, kedy som sa venoval výcviku a sebe, až po pozíciu veliaceho poddôstojníka síl pre špeciálne operácie s batohom adminis-

Aj podľa jej príhovoru je zrejmé, že plánuje pokračovať v reforme akadémie.

Je to dlhodobý a kontinuálny proces, na ktorom sa systematicky pracovalo už za čias jej predchodcov. Chcel by som obzvlášť vyzdvihnúť prácu štábného nadrotmajstra Rolanda Hulana, od ktorého funkciu preberala a ktorý svojím inovatívnym prístupom spojeným s mimoriadnym nasadením obrovskou mierou prispel k naštartovaniu spomenutých reforiem akadémie. Je pritom prvoradou úlohou nás, veliáciach poddôstojníkov, aby sme sa aktívne podieľali na tvorbe a úprave kurzov. Úzkou spoluprácou s akadémiou tak dokážeme garantovať, že vzdelávanie nezostane stáť na mieste, ale bude pružne reflektovať moderné požiadavky kladené na dnešných vojakov.

Ako často vysielate poddôstojníkov na kurzy do zahraničia v porovnaní s obdobím, keď sme boli čerstvo v NATO?

Dnes je to neporovnateľne viac. Ak sa bavíme o absolútnej špičke vo vojenskom vzdelávaní, za zmienku určite stojí účasť našich profesionálov na elitných inštitúciách, akými sú napríklad United States Army Sergeants Major Academy, Joint Special Operations University či NATO Special Operations University.

A čo sa týka cvičení?

Zoznam všetkých medzinárodných cvičení by bol taký dlhý, že by zabral celý tento článok. Každoročne vysielame vojakov zo všetkých zložiek OS SR, čo je v rámci našich dlhodobých partnerstiev strategicky dôležité, vrátane zabezpečenia interoperability a zjednotenia taktických postupov v Aliancii.

Aký podiel na počtoch OS SR tvoria poddôstojníci?

Poddôstojníci spolu s mužstvom tvoria zhruba 70 percent z celkových počtov Ozbrojených síl SR.

Máte veľa prázdnych tabuľkových miest?

Týkajú sa najmä stredného manažmentu. Zatiaľ čo nižšie hodnotní mužstva, ako aj tie najvyššie poddôstojnícke funkcie máme obsadené dobre, pociťujeme nedostatok rotných a rotmajstrov. Je to priamy následok vysokej odchodovosti v týchto špecifických hodnotniach, ktorá nás zasiahla v rokoch 2023 a 2024.

Čo s tým?

Stredný manažment sa nedá nahradiť zo dňa na deň. Sú to ľudia, ktorí už musia mať za sebou roky praxe, výcviku a skúseností. Máme však kvalitné mužstvo a šikovných mladých čatárov a desiatnikov. Zefektívňujeme systém ich vzdelávania, posúvame ich vpred a pripravujeme na to, aby prázdne miesta zaplnili. Zároveň musíme ukázať tým, ktorí v systéme zostali, že si ich prácu vážime a oplatí sa im v ozbrojených silách pokračovať v dlhodobej kariére.

Aké hlavné výzvy sú pred poddôstojníkmi?

Vzhľadom na zhoršujúcu sa globálnu bezpečnostnú situáciu a skracujúci sa reakčný čas v prvom rade musíme byť pripravení okamžite operovať s tým, čo máme k dispozícii a priebežne dbať na stopercentnú starostlivosť o zverený materiál. S prebiehajúcou modernizáciou na technológie štvrtej generácie však prichádzajú obrovské nároky na výcvik. Budúcnosť si nekompromisne vyžaduje univerzálnosť a multifunkčnosť vojaka, čo vidíme v reálnom čase priamo na bojisku na Ukrajine. Úzko profilovaní špecialisti už nebudú stačiť. Ideme do éry kombinovaných zručností.

Takže?

Takže napríklad bežný strelec bude musieť byť zároveň operátorom dronu a od spojára sa bude vyžadovať, aby popri svojej primárnej práci ovládol aj systémy ochrany proti bezpilotným

trativy a zodpovednosti za ostatných na chrbte. No musím priznať, že ma to vždy bavilo. Aj keď som mal za sebou prvé zoskoky, aj keď som sa snažil ťahať hore našich mladých – a aj teraz, keď mám šancu odovzdať niečo z toho čo viem aj na medzinárodnej úrovni.

Štábný nadrotmajster v. v. Vladimír Beluš

Ako vojak som slúžil 45 rokov, z čoho som bol sedem rokov hlavný poddôstojník OS SR – a celý ten čas sa mi vlastne plnil môj životný sen. Som

L. Kisel

rád, že sa nám postavenie poddôstojníkov podarilo posunúť na podstatne dôležitejšiu úlohu, ako keď som začínal – a áno, aj osobne som hrdý na to, čo som dosiahol. Pravdaže, vďaka tiež všetkým, ktorí tento proces rozbiehali a ktorí pomohli aj neskôr. No a svo-

jim nasledovníkom želám minimálne pohodu v uniforme a zázemie v rodinách, aby sa aj im mohli plniť ich sny a predsavzatia.

Nadrotmajsterka Nikoleta Repková veliaca poddôstojnícka prvej skupiny 11. brigády vzdušných síl Nitra:

V dnešných podmienkach je poddôstojník „pojtkom“ medzi mužstvom a dôstojníkmi. Starší poddôstojníci z našej generácie odchádzajú, čoraz viac prichádza nových. Tým, že sa zrušili vojenské stredné školy, a pravdaže aj

Analýza úloh a vízií

prostriedkom. Je výhodou, že k nám prichádza generácia vojakov, ktorá má nové technológie v krvi. Našou úlohou je prepojiť túto ich prirodzenú zdatnosť s tvrdou taktikou a naučiť ich zvládať multifunkčnosť tak, aby vo výsledku spĺňali kľúčové kritériá pre prežitie a úspech. Čiže musia byť okamžite bojovo pripravení (combat ready) a v každej situácii maximálne bojovo efektívni (combat effective).

Aké aktuálne úlohy si kladiete pred seba vy sám?

Chcem byť viac v teréne medzi vojakmi, počúvať ich postrehy a potreby, vráťanie zlepšenia komunikácie v celom našom zbore. Mojim veľkým cieľom je zabrániť tomu, aby nám odchádzali skúsení špecialisti, najmä v hodnostných stupňoch rotný a rotmajster. Preto musíme zlepšiť našu prácu s ľuďmi. No a keďže chcem ísť osobným príkladom aj po fyzickej stránke, teším sa na bežecký Memoriál Jozefa Gabčíka a chýbať nechcem ani pri vojenských výstupoch na Ďumbier či Kriváň.

Ako si predstavujete top poddôstojníka?

Špičkový poddôstojník nie je definovaný tým, akú vysokú hodnosť nosí na výložkách. Mal by však byť tým povest-

Najlepší policajný poddôstojník

Ak ešte pred desaťročím boli v jednotlivých súčiastiach ozbrojených síl bežné vyhodnocovania najlepšieho poddôstojníka, ako nám povedal hlavný poddôstojník Vojenskej polície štábný nadrotmajster Ladislav Kováč, naši policajti sa k tejto prerušenej tradícii vracajú. Vďaka tomuto rozhodnutiu komisia po vyhodnotení základných a doplnkových kritérií udelila ocenenie Najlepší poddôstojník Vojenskej polície roka 2025 nadrotmajstrovi Borisovi Indrovi z Oddelenia špecializovaných policajných operácií Vlkanová, ktoré si na fotografii preberá z rúk veliteľa Vojenskej polície plukovníka Róberta Betáka.

ným crème de la crème – čiže stelesnením profesionality, charakteru a odbornosti, ktorý dokonale pretavuje zámery velenia do reálnych činov. Zároveň je vynikajúci mentor, ktorý sa stará o svojich vojakov, vychováva si nástupcov, permanentne na sebe pracuje a ľudia ho nasledujú len z povinnosti, ale predovšetkým vďaka jeho prirodzenej aj vybudovanej autorite.

Vyznamenávanie najlepších

Pozvaní boli aj viacerí poddôstojníci v zálohe

branná výchova, musíme viesť nových vojakov od nuly. Zároveň prichádzajú aj mladí dôstojníci, a o to väčšou oporou musíme byť tiež im. Nie je to jednoduchá služba, ale mám ju rada.

Rotná Radka Koncová vedúca staršia poddôstojníčka oddelenia logistiky veliteľstva Národných obranných síl:

„Byť poddôstojníčkou pre mňa znamená výzvu aj zodpovednosť. Schopnosť byť lídrom, viesť svoje mužstvo a motivovať ho k čo najlepšiemu výkonu.“

Zaväzuje ma to byť im dobrým príkladom či už po odbornej, ale aj po morálnej stránke a tiež im byť nápomocná.

Rotný Juraj Kováčik veliteľ družstva, Čestná stráž Ozbrojených síl SR Bratislava:

K armáde ma priviedli rodičia, ktorí v nej obaja slúžili, mamka ako zdravotná sestra a otec bol logista. Som hrdý, že pokračujem v ich službe a byť poddôstojníkom Ozbrojených síl Slovenskej republiky je pre mňa veľká česť.

Štábný nadrotmajster Ladislav Kováč veliaci poddôstojník Vojenskej polície, Trenčín:

Slúžim dvadsiaty štvrtý rok ako jeden z posledných absolventov vojenskej strednej školy a s vlnajším postupom na pozíciu veliaceho poddôstojníka Vojenskej polície mám možnosť zúročiť všetky skúsenosti nadobudnuté na nižších postoch. Služba vlasti je pre mňa čťou.

Poddôstojníčka na čele akadémie

„Pri príprave tohto príhovoru som sa snažila spomenúť si na ženu-vojačku, ktorá by mi v začiatkoch bola vzorom, ale nedokázala som si vybaviť žiadnu,“ povedala vo svojom príhovore Judita Chlebková, ktorá bola 1. apríla v rámci Odborného zhromaždenia hlavného poddôstojníka OS SR povýšená do najvyššej poddôstojníckej hodnosti štábnu nadrotmajster a ustanovená do funkcie veliteľky Poddôstojníckej akadémie Martin.

Rodáčka z Lubeníka od Revúcej maturovala na Obchodnej akadémii z bankovníctva a ako hovorí: „Pol roka po škole som sa stále nevedela nejako nájsť. Mala som predstavu, že budem pracovať niekde v banke v slušivom kostýmčiku, no to ma až tak veľmi nelákalo.“ V tom zistila, že sa otvorila možnosť slúžiť v armáde. „Keď som to oznámila mojim rodičom, mama s tým bola v pohode, ale otec, môj veľký fanúšik, veru vyronil slzičku.“

Formovanie vojenskej identity

Bolo to ešte v roku 2002. Vojáčky zastávali zväčša pozície len v administratíve alebo v zdravotníctve, no ona chcela niečo iné. Nemala pritom ešte dvadsať rokov, keď ako jedna z 52 žien dobrovoľne prijala brannú povinnosť. V drsných podmienkach už zaniknutej 5. delostreleckej brigády v Jelšave sa začala formovať jej vojenská identita.

„O to viac si vážim odvahu našich poddôstojníckych štruktúr postaviť do velenia Poddôstojníckej akadémie ženu. Verím, že raz tu bude stáť iná žena a na otázku o svojej inšpirácii už bude môcť s hrdosťou ukázať na jednu z nás,“ pokračovala. Zároveň spomenula mená viacerých skvelých veliteľov, ktorí ju viedli a vzormi jej boli práve oni. „Nebudem napríklad na štábného nadrotmajstra Jozefa Antolíka, s ktorým sa moje kroky prelínali od Jelšavy cez Michalovce až po Martin. Osobitné poďakovanie patrí brigádnemu generálovi Ladislavovi Kiseloovi, ktorý vo mne videl potenciál a dal mi šancu stať sa prvou inštruktorkou vo Výcvikovej jednotke vojen-

ských misií, kde som mala česť učiť sa od skutočných kapacít. A za skvelú prácu a príklad nasadenia aj odbornosti som veľmi vďačná štábnemu nadrotmajstrovi Rolandovi Hulanovi, svojmu predchodcovi vo funkcii veliteľa Poddôstojníckej akadémie.“

Transformácia výcviku aj vzdelávania

Štábnu nadrotmajsterka Judita Chlebková sa poďakovala za pevné rodinné zázemie manželovi Petrovi, podplukovníkovi v zálohe, pričom on sám má za sebou okrem iného tri turnusy v Afganistane, jeden na Cypre a aj vyslanie do štruktúr. No skvelý bol napríklad tiež v starostlivosti o ich dcérku, keď jeho manželka plnila služobné úlohy v zahraničí alebo v Bratislave.

„Ak aj niečo funguje dobre, prišiel čas niektoré veci ešte intenzívnejšie ako doteraz prispôbovať tomu, čo sa aktuálne vo svete deje. Veci sú už v pohybe, takže transformácia výcvikov a nové vzdelávacie programy určite patria k veciam, ktoré budeme na Poddôstojníckej akadémii riešiť ešte intenzívnejšie,“ povedala pre Obbranu. A ešte predtým,

pred pohľadmi poddôstojníckeho zboru, ako aj náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Daniela Zmeka s odhodlaním avizovala:

„Páni veliaci poddôstojníci, kolegyne, kolegovia, nemôžem vám sľúbiť, že budem bezchybná. Sľubujem vám však, že vynaložím všetku svoju energiu a skúsenosti, aby som neklamala vašu dôveru a dôstojne viedla našu Poddôstojnícku akadémiu.“

Rotmajster Tomáš Krajčí starší inštruktorku výcviku, Poddôstojnícka akadémia Martin:

Začínal som ako spojár, kde som sa sústreďoval na funkčnosť prenosu komunikácie medzi technickými zariadeniami. Teraz v pozícii inštruktora a poddôstojníka je to predovšetkým priama komunikácia medzi ľuďmi. Len prostredníctvom nej môžeme vojakov vycvičiť a pripraviť na službu vo vyšších pozíciách a zvládnuť to je pre mňa aj pre nás kľúčová vec.

Nadrotmajster Valér Goč veliaci poddôstojník 2. vrtuľníkovej letky Prešov:

Poddôstojníci sú chrbová kosť ozbrojených síl a som rád, že mám tú česť byť jej súčasťou. Zodpovedáme nielen za výcvik a profesionalitu svojich podriadených, ale snažíme sa viesť ich tou správnou cestou, aby si vybudovali k našim ozbrojeným silám aj vzťah. Aby nechodili do práce len kvôli peniazom. Keďže slúžim už 27 rokov, niečo o tom viem.

Z. Kaszab

Tému pripravil Pavol Vitko
Foto: autor, Jakub Neubauer,
OS SR, MO SR

Sanitné vozidlá AMBS sú prvými Patriami v Ozbrojených silách SR

Bojové sanitky

Popri pásových bojových vozidlách zo Švédska je ďalším rozbiehajúcim sa modernizačným projektom Ozbrojených síl SR kolesová obrnená technika. Nebude slúžiť len na boj, z celkovo 76 obstaraných fínskych Patrií je desať určených pre zdravotnícke tímy.

Pásové či kolesové obrnené ambulantné vozidlá slúžia predovšetkým na prevoz ranených priamo z bojiska. Takmer všetky modely, v súčasnosti používané vo svete, vychádzajú zo základu bojových obrnených vozidiel. Používanie zdravotníckeho aj bojového vozidla, vychádzajúceho z rovnakého základu, poskytuje lepšie logistické podmienky, dostupnosť náhradných dielov i ľahšiu údržbu.

O pár kolies menej

Priamym predchodcom osemkolesových vozidiel Patria, ktoré budú využívať Ozbrojené sily SR, sú šesťkolesové Panssari Sisu (obrnené vozidlá Sisu, niekedy skrátené nazývané Pasi) z 80. rokov. Vývoj domácich vozidiel vo Fínsku začal ako odpoveď na potrebu obmeny parku kolesových obrnených vozidiel, vo fínskej armáde vtedy zastupovaných sovietskymi BTR-60. Prvý typ XA-180 sa vo výzbroji viacerých krajín udržal dodnes. Na rozdiel od Patrií AMV boli základné modely Pasi obrnené transportéry, nevhodné na boj proti obrneným vozidlám. Výroba ďalších modernizovaných variant radu Pasi pokračovala aj po prebratí koncepcie

vozidiel spoločnosťou Patria. Po modeloch 180 nasledovali ďalšie šesťkolesové modely 185, 203 či najnovší XA-300.

Pri ich vývoji sa spoločnosť zamerala aj na vývoj sanitných verzií. XA-185, modernizovaná verzia XA-180 s lepším motorom a prevodovkou, pojme buď dvoch sediacich a dvoch ležiacich ranených vojakov alebo šiestich sediacich a jedného ležiaceho. Pre zahraničných používateľov boli navrhnuté modely XA-186 a XA-188. Podobne ako 180, aj niekoľko kusov vozidiel exportných modelov konvertovali pre potreby odvozu ranených. Jednotlivé modely ambulantných vozidiel sa od seba líšili podľa potrieb používateľa. Nasledujúci model XA-200 je ťažšie opancierovaný, hlbkovo modernizovaný nasledovník predošlých. To sa podpísalo na obmedzených plavebných schopnostiach či menšom priestore pre peší výsadok. Predĺžený variant XA-202 slúži ako základ pre špeciálne nadstavby, vrátane sanitných modelov. Tie fínska armáda zatiaľ nepoužíva, lebo stále disponuje relatívne veľkým počtom ambulancií predošlých modelov. Aktuálne vyrábanú radu XA-300 (už pod taktovkou Patrie; niekedy sú tak vozidlá označované ako Patria 6×6) si viacero nových použí-

vateľov ako napríklad Švédsko objednalo aj vo verzii MEDEVAC. Väčšie rozmery umožňujú lepšiu starostlivosť pre ranených už priamo vo vozidle.

AMBS už aj na Slovensku

Na konci 90. rokov začala spoločnosť Patria, ktorá prebrala vývoj obrnených vozidiel po spoločnosti Sisu, vývoj väčších osemkolesových vozidiel, označených pre medzinárodný trh ako Patria AMV (Armored Modular Vehicle – obrnené modulárne vozidlo). Hlavným podnetom bolo ich koncipovanie ako všestranného bojového vozidla a teda aj možnosť osadiť ich zbraňovými vežami s poloaautomatickými kanónmi. Väčšie rozmery sa odzrkadlili aj vo vylepšení verzií MEDEVAC.

Armáda Slovenskej republiky aj súčasne OS SR už používali viacero typov zdravotníckej techniky, ktoré priamo vychádzali z konštrukcie bojových vozidiel. Príkladom je AMB-S odvodené z pásových BVP-1. Z vozidla OT-90 (pozmenené BVP-1) vychádzal typ OZ-90 (zdravotnícke vozidlo odsunové). V prípade kolesovej techniky išlo v našich podmienkach predovšetkým o zdravotnícke verzie starších OT-64 či TATRAPANov. Najnovšie modely

Patrie radu AMV či AMV XP sa dostanú do výzbroje našich ozbrojených síl v zaužívanej filozofii – rovnaký základ vozidla pre viaceré úlohy.

Vozidlá ambulantnej verzie sú prvými zo série Patria 8×8, ktorými Ozbrojené sily SR už disponujú. Prvé verejné predstavenie (vtedy ešte nedokončeného vozidla) prebehlo v septembri 2023. Dva roky potom prevzali slovenskí vojenski zdravotníci prvý kus. Ďalšie ambulantné vozidlá z prvej objednávky dostávalo vojenské zdravotníctvo v priebehu nasledujúcich mesiacov. Patrie 8×8 AMBS (oficiálne označenie zdravotníckej varianty Patrie) boli vyrobené vo Švédsku. V slovenskom Tisovci prebehne výroba korieb ostatných verzií – bojových a veliteľských. Ambulantné Patrie boli aj napriek ich finskemu pôvodu vyrobené s využitím komponentov priamo od tisovskej spoločnosti CSM Industry. Na výrobe sa taktiež podieľali jej zamestnanci, ktorí v súčasnosti produkujú bojové verzie Patrie doma.

Patria 8×8 AMBS pojme troch ležiacich alebo dvoch ležiacich a troch sediacich vojakov. Jej vybavenie je pritom rovnaké ako pri štandardných zdravotných vozidlách. Keďže verzia AMBS konštrukčne vychádza z bojových verzií AMV XP, sú aj zdravotnícke vozidlá obojživelné a ich ochrana je takmer totožná. Využijú ich

tak bojové útvary, resp. obväziská útvarov na odsun ranených z bojiska a ich prieběžné ošetrovanie priamo vo vozidle.

Jedným z najznámejších používateľov techniky konštrukčne vychádzajúcej z konceptu Patrie AMV je Poľsko. Ambulantná verzia poľského vozidla Rosomak-WEM pojme troch ležiacich ranených vojakov, podobne ako Patria AMBS.

Európske skúsenosti

Takmer všetky ozbrojené sily využívajú podobný prístup zjednotenia zdravotnej a bojovej techniky. Príkladom je Armáda Českej republiky, ktorá má vo svojej výzbroji kolesové obrnené vozidlá Pandur II. Sanitné verzie KOT-Zdr Pandur II CZ majú vo vyvýšenej nadstavbe kapacitu štyroch ležiacich alebo dvoch ležiacich a štyroch sediacich ranených. Najnovší model Pandur II EVO má veľkú šancu uspieť na domácom trhu a nahradiť Pandury staršej série. Aj keď spoločnosť nekonkretizuje existenciu zdravotnej verzie, dá sa očakávať, že vzhľadom na modularitu vozidla sa takáto verzia objaví.

Jedným z najúspešnejších kolesových obrnených transportérov v Európe je nemecký Boxer, vyvíjaný v spolupráci s Veľkou Britániou a Holandskom. Podobne ako väčšina obdobných bojových vozidiel je modulárny a zdravotnícke

verzie vychádzajú z modelov so zvýšenou zadnou korbou. Presné špecifikácie Boxerov sa líšia v závislosti od konkrétnych používateľov. To sa vzťahuje aj na zdravotnícke verzie. Niektoré zdroje uvádzajú, že Boxer ponúkajú až v troch rôznych zdravotníckych variantoch. ARTEC, spoločnosť zastrešujúca výrobu Boxerov, uvádza dve základné zdravotnícke verzie. Vozidlo MedEvac slúži predovšetkým na odsun ranených z bojiska a ich základné ošetrovanie priamo vo vozidle. MedTreat je určený na komplexnejšiu zdravotnú starostlivosť pri zachovaní pôvodnej filozofie. Oba typy sú rovnako pancierované, líšia sa interiérom. Príkladom je rozdiel v počte nosidiel. Pre komplexnejšie zdravotnícke zariadenie disponuje MedTreat o jedny nosidlá menej než MedEvac. Vďaka priestraným korbám v oboch typoch dokáže zdravotník ošetrovať zranených aj postojáčky.

Príchod moderných obrnených vozidiel do výzbroje našich ozbrojených síl neznamená len zachovanie vyššej bojovej schopnosti jednotiek, ale aj kvalitnejšiu zdravotnícku starostlivosť o ranených. Najnovšie technológie umožňujú vybaviť obrnené vozidlá obdobným zdravotníckym zariadením, akým disponujú bežné civilné ambulance.

Jaroslav Cabuk

Foto: 41. mpr AČR, ARTEC, NATO, OS SR

Zdravotnícky priestor v korbě Patrie 8×8 AMBS je vybavený takmer na rovnakej úrovni ako cestné ambulance

Boxer patrí medzi najrozšírenejšie kolesové obrnené vozidlá v Európe. Na fotografii je v konfigurácii MedEvac.

Predchodcom osemkolesových Patrií AMV sú šesťkolesové Pasi. Na obrázku zdravotnícka verzia XA-203N nórskej armády.

Armáda Českej republiky využíva KOT-Zdr na platforme Pandur II

Black Hawk bez pilota

Americká armáda prevzala na testovanie prvý kus bez-pilotného variantu helikoptéry UH-60 Black Hawk s označením H-60Mx. Vrtuľník disponuje technológiou ALIAS spoločnosti DARPA, ktorá umožňuje pilotáž na diaľ-

ku. Upravený vrtuľník slúži len na testovanie novej technológie, predovšetkým na overenie možnosti využitia vrtuľníkov bez pilota v nebezpečných oblastiach.

..... Jaroslav Cabuk • Foto: Embraer, Hanwha Defense USA, News1, Rheinmetall, Textron Aviation, US Army

Gripeny z Brazílie

Spoločnosť Embraer a Saab predstavili prvé licenčne vyrobené lietadlo F-39E Gripen pre brazílske letectvo. Gripen vyrobený v Brazílii sa stal zároveň prvým sériovo vyrobeným stíhacím nadzvukovým lietadlom v Latinskej Amerike. Doposiaľ je v Brazílii naplánovaná výroba štrnástich kusov, ktoré budú spoločne s Gripenmi vyrobenými vo Švédsku slúžiť v brazílskom letectve v celkovom počte 36. V brazílskom závode budú možno vyrábať Gripeny aj pre Kolumbiu.

Ragnarök v Nórsku

Počas Nordic Mortar Day v Nórsku predstavila nemecká spoločnosť Rheinmetall samohybný 120 mm mínomet MWS120 Ragnarök v ostrých streľbách. Mínomet je umiestnený v kontajneri, čo umožňuje jeho použitie na ľubovoľnom nosiči kontajnerov. Počas strelieb v Nórsku predstavoval nosič nákladný automobil HX. Ragnarök je schopný automaticky zamerať palebný cieľ pomocou digitalizovanej mapy. Rýchlosť paľby je maximálne 20 rán za minútu, s účinným dosahom približne osem kilometrov.

Cessny pre Belgicko

Pre potreby špeciálnych síl objednalo Belgicko päť dvojmotorových turbopropových lietadiel Cessna SkyCourier. Radia sa do kategórie STOL (short takeoff and landing – krátky vzlet a pristátie) a dokážu operovať aj z nespevnených dráh. Úpravy do podoby finálnych strojov pre belgické sily bude zastrešovať spoločnosť Sabena Engineering. Ide o prvú objednávku militarizovanej verzie pôvodne civilného lietadla SkyCourier vôbec.

K9 na podvozku Tatry

Hanwha Defense USA, dcérska spoločnosť juhokórejskej firmy Hanwha Group, predstavila kolesový variant húfnice K9 s označením K9MH (Mobile Howitzer). Je umiestnený na podvozku 8x8 spoločnosti Tatra. Prioritne je určený na americký trh, kde súťaží s ostatnými kolesovými húfnicami v projekte MTC (Mobile Tactical Cannon). Cieľom je nahradiť ťahané húfnice M777 rýchlymi kolesovými húfnicami pre pripravované mobilné brigády.

Sériový Jastrab

Na konci marca predstavila juhokórejská spoločnosť KAI prvé sériové stíhacie lietadlo KF-21 Boramae (Jastrab). Po bojovom lietadle FA-50 ide o druhý typ domácej konštrukcie. Lietadlo, ktoré vo finálnej verzii Block 3 má ambíciu

využívať technológiu stealth, absolvovalo prvý let už v roku 2022. Po predchádzajúcich exportných úspechoch kórejského obranného priemyslu sa aj KF-21 môže dostať na zahraničný trh. Predbežný záujem, až o 16 kusov, už prejavila Indonézia.

F-15 vyzbrojená APKWS

Obrana proti dronom

Malé taktické drony s kumulatívnou hlaviceou

(napr. upravený FPV dron Mavic s hlaviceou z ručnej protitankovej zbrane ako RPG-7), resp. vyčkávacia munícia alebo menšie prieskumné drony predstavujú najväčší problém pre frontovú líniu, jej zásobovanie či manévrujúce jednotky.

Na najnižšej úrovni zabezpečujú ochranu proti nim Hard Kill Active Protection Systems (APS) systémy, mreže či siete. Na vyššej úrovni ochranu vedú zabezpečiť kanónové systémy (podobné ako napr. MANTIS či Wolf 25 AD), drony – interceptory a aj systémy založené na laseroch či mikrovlnách. Drahú a neekonomickú alternatívu predstavujú Man-Portable Air-Defense Systems – MANPADS.

Interceptory sú drony usposobené na zasahovanie iných dronov. Sú veľmi rapídne sa rozvíjajúcim segmentom a je

pravdepodobné, že časom dôjde k stieraniu hraníc medzi nimi a MANPADS, podobne ako medzi diaľkovými kamikadze dronmi a jednoduchšími strelami s plochou dráhou letu. Šampiónom dlho boli systémy elektronického boja, ale rozvoj optických vlákien a AI ich robí čoraz menej relevantnými. Zasadou ostáva, že proti taktickým dronom najlepšie funguje ochrana organicky integrovaná s potenciálnymi cieľmi. Za zmienku stojí aj kategória MALE resp. drony kategórie 5, voči ktorým sa pre ich veľkosť a cenu bojuje rovnako ako proti stíhačkám či vrtuľníkom.

C-UAS

Ako sa však vysporiadať s protidronovou ochranou Counter-Unmanned Aerial Systems (C-UAS) proti dronom s dlhým doletom, nesúcim hlavice, ktoré dokážu ohroziť mestá na území celej krajiny resp. hlboko za frontovými líniami? Diaľkové kamikadze drony, ako je napr. ruský Geran, sa vyrábajú v niekoľko tisíc kusov mesačne. Nie je výnimkou, ak sa do útoku zapájajú stovky takýchto dronov vo viacerých vlnách, z viacerých smerov, rôznymi trasami a s cieľmi po celej krajine.

V európskej diskusii o ochrane proti takýmto dronom dominujú skúsenosti z Ukrajiny, ktorá bojuje najmä spôsobom vhodným proti taktickým dronom. Je to z núdze cnosť, tento prístup má mnoho nevýhod. Základom udržateľnej C-UAS je, aby projektil, ktorý dron zostrelí, nebol neprimerane drahý. Lacný projektil bude mať prirodzene krátky dolet. Projektily s krátkym doletom si však, ak sú odpaľované zo zeme, vyžadujú extrémne hustú sieť systémov, keďže je po-

MANPADy (ako 9K38 na fotografii) predstavujú drahú alternatívu v oblasti protidronovej ochrany

trebné ochrániť obrovské územie. Pre hrozbu veľkých útokov nestačí jedna vrstva, ideálne sú dve až tri, aby bola šanca na zostrelenie čo najvyššia. Takáto sieť je v konečnom dôsledku nielen drahá, ale aj náročná na počet personálu, prevádzku aj údržbu. Rôzne iniciatívy pre lacnú protidronovú muníciu či rakety na tom nič nemenia. V konečnom dôsledku je jedno, či je projektilom interceptor dron, lacná raketa či kanónová munícia. Tá sa, mimochodom, pre veľké letové výšky najnovších verzií dronov ako napr. Geran stáva čoraz menej účinnou.

Riešenia sa dajú rozdeliť na tie už pripravené „tu a teraz“ – a na vízie do budúcnosti.

Ako najlepšia cesta pre ochranu územia štátu proti dronom sa ukazuje boj zo vzduchu. Vzdušná, znovu využiteľná platforma (stíhačka, cvičné lietadlo, či dokonca aj vrtuľník) dokáže rýchlo pokryť obrovské územie. Tým pádom sa stráca potreba veľmi hustej siete. Toto si uvedomili aj Spojené štáty, ktoré vybavujú svoje stíhačky na boj proti dronom desiatkami laserovo navádzaných rakiet Advanced Precision Kill Weapon System (APKWS), alebo nových tepelne navádzaných APKWS II. Ich cena okolo 20-tisíc eur za kus nie je nízka, väčšinou je však stále výrazne nižšia ako suma za diaľkový dron, na ktorý strieľa. V médiách sa objavili rôzne informácie o tom, ako sú lietadlá proti dronom neefektívne a že ich ani Ukrajina na tento účel nevyužíva často. Veľmi pravdepodobne by ich využívala oveľa viac, keby mala na stíhačkách integrované vhodné rakety a zameriavacie kontajnery. Je však temer isté, že časom dôjde k integrácii interceptorových dronov na lietadlá a cena jedného zostrelu sa ešte zníži. Netreba zabúdať ani na dlhší dolet akéhokoľvek projektilu integrovaného na lietadlo ktoré mu automaticky udelí výšku a rýchlosť.

FOD

Pri preniknutí ruských dronov do Poľska sa v médiách objavila veľká kritika používania lietadiel proti dronom ako neefektívneho a predraženého riešenia. Toto je však pravda len preto, že na zostrelenie boli použité rakety AIM-9X, ktoré stoja stovky tisíc eur za kus. Samotná letová hodina stíhačky je však v nižších desiatkach tisíc eur, čo je vo svete PVO prijateľná suma. Napriek tomu existuje najmä pre menšie letectvá silný argument za prenechanie protidronovej obrany cvičným/ľahkým útočným lietadlám. Stíhačky by boli v prí-

pade vojny extrémne vyťažené a treba rátať s obmedzenými dodávkami náhradných dielov. Preto ak je možné delegovať niektoré ich úlohy na cvičné lietadlá, je logické tak urobiť.

Každá jedna stíhačka loviaca drony môže chýbať niekde inde. Navyše, obstarávací cena cvičného lietadla je v priemere menej ako 20 % z ceny stíhačky, stále však dokáže letieť vysokou podzvukovou rýchlosťou. Väčšia zraniteľnosť nehrá až takú významnú úlohu, keďže boj proti dronom prebieha zvyčajne vo vlastnom vzdušnom priestore.

Pri cvičných lietadlách však treba rátať s integráciou elektro-optického senzora, ideálne aj zameriavacieho kontajnera (nevyhnutnosť pre laserovo navádzané projektily) a samotných projektilov. V opačnom prípade budú drony

môcť byť zostreľované len pomocou kanónov, čo nie je ideálne vzhľadom k ich malému dosahu a riziku nasatia trosiek do motorov (Foreign Object Damage/Debris (FOD)).

Dron proti dronu

Ak sa pozrieme na aktuálnu situáciu, najlacnejším riešením proti diaľkovým dronom sú cvičné lietadlá. Čo však budúcnosť? Bezpilotné lietadlá pravdepodobne časom preberú aj úlohu Counter-Unmanned Aerial Systems (C-UAS).

C-UAS prebieha zväčša vo vlastnom vzdušnom priestore, preto rušenie signálu nie je veľkou hrozbou, pričom rozvoj AI toto riziko časom pravdepodobne celkom odstráni. Môže nastať situácia, keď dron zostrelí iný dron pomocou ďalšieho dronu. Je možné, že bude využívaná aj kanónová munícia (ktorá ešte viac zníži cenu zostrelu), keďže konštruktéri bezpilotných lietadiel budú s hrozbou FOD rátať od počiatku. Znesiteľné riziko strát je tiež vyššie ako pri lietadle s ľudskou posádkou. Alternatívou sú aj turbovrtuľové motory, poskytujú síce nižšiu rýchlosť, ale väčšiu odolnosť voči FOD.

Dá sa predpokladať, že v budúcnosti sa boj proti diaľkovým dronom bude viesť zo vzduchu. Všetky argumenty pre riešenie protivzdušnej obrany zo vzduchu pri dronoch nielen platia, sú dokonca oveľa presvedčivejšie. Spôsob boja proti dronom dlhého doletu zo zeme však stále má význam, najmä ako posledná línia ochrany kritickej infraštruktúry a ďalších dôležitých objektov.

Juraj Kolník

Foto: Aero Vodochody, OS SR, U.S. CENTCOM, Vertical Team

Interceptor Skyfall

MANTIS

Cvičné lietadlo L-39 Skyfox

Víťazstvo a pokorenie

Letov Š-328 v kamufláži letectva Slovenského štátu, na akom uletel do Poľska aj desiatnik Josef Řehák

Ak sa druhá svetová vojna začala 1. septembra 1939 a v Európe sa skončila 8. mája 1945, tak od jej prvého do posledného dňa bojoval proti fašistom aj príslušník letectva Josef Řehák z Lednických Rovní.

Lenže kým bojoval na západnom aj východnom fronte, doma na Slovensku ho v neprítomnosti odsúdili na 20 rokov ťažkého žalára. No a keď sa napokon vrátil ako víťaz druhej svetovej vojny, prepustili ho z armády a stal sa občanom druhej kategórie.

Osmička demokratov

Narodil sa do rodiny sklárskeho robotníka 26. októbra 1916. Jeho otec prišiel za prácou na Slovensko z Moravy. Mama, Rovnianka, mu zomrela keď mala 24 rokov. Vyrastal s dvoma súrodencami ako polosirota. Dvojročnú obuvnícku školu v Zlíne v roku 1934 však skončil ako premiant. U Baťu ho hneď zamestnali ako účtovníka vo viacerých pobočkách. K lietaniu a lietadlám sa dostal na základnej vojenskej službe v rokoch 1937–1939 v leteckom pluku 3 Piešťany. Vtedy tento nevysoký (167 cm) sympatický blondiak s aktívnou nemčinou, pred vojenčinou už exportný referent v centrále firmy Baťa, absolvoval aj šesťmesačnú poddôstojnícku školu a rádiotelegrafický kurz v Kutnej Hore. Vôbec ho však nelákala predstava, že ako vojak Slovenskej republiky bude musieť slúžiť záujmom nacistického Nemecka. Ani ľudácke heslá typu „Čech, Maďar, Žid – všetkých treba biť!“ mladému demokratovi na nálade nepridávali.

V takejto atmosfére sa v leteckom pluku v Piešťanoch dala dokopy skupinka ôsmich odhodlaných mužov. Keď sa dopočuli, že v Poľsku sa sústreďujú protifašisticky zmýšľajúci československí letci, z hmlistej myšlienky sa stal se-

riózný plán. Striehli však aj udavači. Ale keď dôstojníci z Trenčína dorazili 7. júla 1939 na udanie okolo 15,00 h autom do Piešťan, služba ich informovala, že lietadlá vzlietli už o 12,05 h.

Ôsmi mladí muži odleteli na štyroch pozorovacích lietadlách Š-328-344, Š-328-342, Š-328-155 a Ab-101-1. S rádiotelegrafistom J. Řehákom to boli aj piloti – desiatnici Imrich Gablech, Ján Lazar, Jozef Káňa a Jozef Hrala, mechanici čatár Ľudevít Ivanič a slobodník Karel Valach, všetci zo 64. letky. Čatár František Knotek bol z technickej letky. Pilot Gablech a rádiotelegrafista Řehák

Desiatník Josef Řehák

štartovali tretí v poradí. A kto bol ťažiskovým lídrom skupiny? Jozef Ivanič. No a dva dni po odlete ôsmich letcov bol na toailete technickej letky nájdený leták s názvom Odkaz slovenským vojakom. Po oslovení „Drahí bratia!“ sa v ňom okrem iného písalo: „Vieme, že sme boli uznaní za vlastizradcov a keby sme sa vrátili, tak by nás to stálo životy... Áno, vrátime sa, ale nie do zmrzačenej vlasti, zapredanej do otroctva nášmu najväčšiemu nepriateľovi, nepriateľovi všetkých slovanských národov...“

Priatelia a nepriatelia

Po trojhodinovom dobrodružnom lete pristáli na poľskom území v Deblíne a Krakove. „Poliaci nás privítali veľmi gavaliersky. Ešte v deň priletu nás rýchlikom poslali do Varšavy, kde nás na ministerstve obrany prijal sám minister s manželkou. Prvý týždeň sme boli ubytovaní priamo v budove ministerstva. Veľmi rýchle nám dali slušivé obleky. Tlač o nás písala už druhý deň...“ uviedol vo svojich memoároch Imrich Gablech. V Stredisku leteckého výcviku na letisku Deblin boli po preverení najskôr prijatí do služby ako civilní zamestnanci – piloti inštruktori a mechanici. Josef bol zaradený do kurzu palubného rádiotelegrafistu. Dňa 26. júla stredisko navštívil aj vtedajší veliteľ čs. skupiny v Poľsku podplukovník Ľudvík Svoboda s poľskými dôstojníkmi a ponúkli našim letcom vstup do poľského vojenského letectva. Samozrejme, ponuku prijali.

Po nemeckej agresii čs. letci vykonali od 1. do 22. septembra 1944 nad Poľ-

skom asi 400 operačných letov v trvaní 1 500 hodín. Stratili štyroch mužov, niekoľko ďalších bolo zranených. Pokúsili sa nasadiť do boja aj piešťanské stroje. Tie však neboli schopné letu, pretože vyše dvoch mesiacov stáli bez údržby v hangároch. Počas ústupu na východ väčšinu z čs. letcov zajala Červená armáda. Josef Řehák bol v septembri 1939 internovaný v Českom Kvasilove na území Volyne (dnešná Ukrajina). Ako spomínalo viacero Řehákových spolubojovníkov, pre ponížovanie, nedôveru, šikanovanie a nedostatok potravy boli všetci čs. letci sklamaní a znechutení. Ako bojovníci proti fašizmu, zväčša ľavičiari, čakali iné prijatie. Lenže vtedy ešte platila sovietsko-nemecká spojenecká zmluva, neslávne známy Pakt Molotov – Ribbentrop. Nemci a Sovieti boli priatelia – a aj príslušník poľského letectva Josef Řehák sa stal nepriateľ. Aj v zajatí sa však držal. Jeho veliteľ ho ustanovil za veliteľa skupiny a povýšil na čatára.

V tom čase už boli všetci ôsmi utečenci za dezerciu a krádež lietadiel odsúdení vojenským súdom v Bratislave k 20 rokom ťažkého žalára, zostreným štvrtročne jednodenným pôstom a tvrdým lôžkom. Plus samoväzbou na konci každého roku po dobu jedného mesiaca a jednodennou samotkou v tmavej cele každý rok 7. júna.

Británia aj Sovietsky zväz

Keď čs. národný výbor v Paríži intervenoval u sovietskych úradov, už v marci 1940 bol odoslaný prvý transport čs. letcov do Francúzska. Tak sa aj Josef Řehák cez Turecko dostal do Palestíny a potom do Veľkej Británie. Absolvoval polročný kurz rádiotelegrafistov – mechanikov a od 12. marca 1941 bol ako mechanik-operátor príslušníkom 311. čs. bombardovacej perute. V roku 1943 ho povýšili na rotmajstra. V tom istom roku absolvoval aj preškolenie z lietadiel Wellington na Liberator.

„Ak hovoríme o Čechoch a Slovákoch, ktorí absolvovali letecký výcvik a zúčastnili sa ako letci alebo príslušníci pozemného leteckého personálu bojov o Britániu v druhej svetovej vojne, bolo ich okolo 2 200 a z nich 250 pochádzalo zo Slovenska,“ sumarizoval v máji roku 2025 plukovník Miloslav Čaplovič, riaditeľ Vojenského historického ústavu.

Bojové nasadenie J. Řeháka sa však neskončilo v Británii. V novembri 1944 ho loďou vyslali do Palestíny a ďalej cez Irak a Irán do Sovietskeho zväzu. Od januára 1945 až do konca vojny slúžil ako štabný rotmajster v 1. československej zmiešanej leteckej divízii v ZSSR vo svojej rádioinžinierskej odbornosti v hodnosti štabný nadrotmajster. Táto špecializácia čs. letcom na východnom fronte veľmi chýbala a J. Řehák v nej bol veľmi dobrý. Podľa niektorých prameňov dokonca až

Vo Vojenskom historickom múzeu v Piešťanoch veľvyslanec Poľska Maciej Ruczaj a riaditeľ VHÚ plk. Miloslav Čaplovič odhalili 7. 6. 2024 ôsmim letcom pamätnú tabuľu

tak, že pôvodne mal byť súčasťou leteckej osádky vyčlenenej pre čs. prezidenta a príslušníkov vlády pri návrate do vlasti.

Josef Řehák bol vyznamenaný Poľským vojnovým krížom, Čs. vojnovým krížom 1939 i Čs. medailou za chrabrosť a zakrátko po vojne 1. júna 1945 ho menovali do hodnosti podporučíka letectva. V Prahe sa oženil s Pavlínou Červenou, narodili sa im dvaja synovia a po službe v posádkach Bratislava, Praha, Liberec či Pardubice sa v leteckej spojovacej škole v Chrudimi stal už ako kapitán veliteľom letky pre výcvik rádiomechanikov. Bol šťastný. No len krátko.

Po medailách perzekúcie

Snaha zničiť či ostrakizovať príslušníkov Západného odboja bola bezcitná a dôsledná. J. Řeháka prepustili po nútej dovolenke z armády v roku 1949. Nepomohlo ani to, že jeho otec, brat, svokor aj švagor boli komunisti a aj on sám bol kandidátom na členstvo v Komunistickej strane.

Po nútenom odchode do civilu získal miesto úradníka v Čs. stavebných zá-

Trestne stíhaní boli aj tí, ktorí letcom pomáhali

vodoch v Pardubicích. Aj túto prácu musel z politických dôvodov po roku opustiť. Vo firme mohol ostať len ako robotník. Zostal bez majetku, nemajetná bola aj jeho manželka. Preto si v Prahe našiel o niečo lepšie platenú prácu kováčskeho robotníka. Bola však preňho príťažká. Nevydržal zo zdravotných dôvodov. Opakovane sa snažil vrátiť do armády. Na hocikakú pozíciu. Viackrát sa za neho prihovárali aj vojaci, ktorých režim nechal slúžiť. V odporúčaní napísanom 27. 7. 1951 podporučíkom Charyparom sa uvádza: „Svoje prepustenie z armády nesie ťažko. Navrhujem mu ponechanie doterajšej hodnosti a preradenie k pozemným pomocným jednotkám.“ Nezabralo ani stanovisko majora Vladimíra Pravenca, mestského veliteľa Prahy – Vinohradov, ktorý excellentného rádiotelegrafistu navrhol zaradiť aspoň na funkciu materiálového dôstojníka pre osvetlenie, vykurovanie a zásobovanie vodou.“

No a keď už bol robotníkom pražskej firmy Křižík, z jeho hodnotenia koncom roka 1952 sa dozvedáme: „Menovaný je

Josef Řehák po vojne

napriek svojej spokojnosti v aktuálnom zamestnaní stále roztrpčený prepustením z armády, pretože, ako hovorí, dodnes si nie je vedomý ničoho, čo by urobil proti nášmu ľudu alebo ľudovo-demokratickému zriadeniu. Rád by opäť aktívne slúžil v armáde.“

Nebol sám. Na porovnanie, okrem súdnych procesov a ďalších perzekúcií spomeňme, že v roku 1945 bolo v celej armáde spoločného štátu 1 310 dôstojníkov a rotmajstrov, ktorí bojovali na Západe. V roku 1952 z nich slúžili v uniforme už len pätnásť.

Hrdina západného aj východného protifašistického boja a víťaz vojny Josef Řehák zomrel 4. januára 1979 tak, ako mu určil bývalý režim: pokorený a zabudnutý. My nezabúdajme!

Pavol Vitko a Antónia Šaradinová

Foto: VHÚ a autorka

Ilustrácia: Branislav Jelenčík

Ako vojenčili felčiari, chirurgovia a lekári

Za najstarší artefakt, potvrdzujúci vojenské lekárstvo, sa považuje staroveká soška liečiteľa, ktorý obväzuje hlavu raneného vojaka. Pochádza zo starého Egypta a je svedectvom toho, že už v dávnych dobách sa rozvíjala vojenská medicínska starostlivosť.

Rozpustenie slovenského dobrovoľníckeho zboru v Bratislave 21. novembra 1849 pred letným arcibiskupským palácom. V tom čase už budovu využívala armáda; tá v nej zriadila vojenskú nemocnicu, ktorá v nej sídlila až do roku 1940. Dnes v budove sídli Úrad vlády Slovenskej republiky.

Početné archeologické nálezy starorímskych chirurgických nástrojov napovedajú, že aj v rímskych légiách trvalo pôsobili vojenský chirurgovia, a ranení legionári mali k dispozícii vojenské nemocnice a lazarety. Stredovek nepriniesol v zdravotnom zabezpečení vojakov výraznejšie zmeny či zlepšenia. Pozornosť si však zasluhujú duchovné rytierske rády – predovšetkým johaniti, templári, nemeckí rytieri a ďalšie, ktoré popri ochrane pútnikov do Svätej zeme a významnom vojenskom poslaní plnili aj charitatívne a liečebné úlohy. Zakladali nemocnice a špitály, slúžiace ako útulky pre chorých, núdznych či mrzákov.

Na konci stredoveku s presahom do novoveku sa aj o rozvoj vojenskej medicíny zaslúžila kníhtlač. Vo väčšom množstve začali vychádzať rôzne medicínske knihy, ktoré odbornej verejnosti sprístupňovali práce o poznatkoch pri liečení chorôb vrátane zranení v boji.

Pozoruhodná príručka

S mimoriadnym ohlasom sa stretla práca *Feldtzbuch der Wundartzney*, čiže *Polná kniha ránhhojčstva*, ktorú napísal štrasburský chirurg Hans von Gersdorff. Ide o je jedno z najvýznamnejších diel ranonovovekej chirurgie, ktoré prvýkrát vyšlo v roku 1517 v Štrasburgu. Gersdorff bol vojenským chirurgom štyridsať rokov a za ten čas vykonal takmer 200 amputácií. Jeho príručka obsahuje aj viacero popisov a ilustrácií fixácie zlomenín a liečenia iných zranení.

Za tridsaťročnej vojny v rokoch 1618 – 1648 v habsburskej, ako aj vo švédскеj armáde pôsobili felčiari, čiže ránhhojči, ako aj chirurgovia a lekári. Zriaďovali sa vojenské ošetrovne i nemocnice, ktoré mali dve časti. Jedna bezprostredne sprevádzala bojujúce vojská, druhá zostávala v zázemí v neďalekých obciach a mesťach, aby sa raneným mohla v pokoji poskytnúť potrebná zdravotnícka pomoc. Poľné nemocnice mali chirurgickú aj internú časť a zároveň i vlastnú lekárňu.

V stálych pravidelných armádach sa zdravotná starostlivosť začala postupne systematizovať. Na konci 17. a začiatkom 18. storočia vykonával zdravotnú službu v kompánii či stotine (dnes rota) felčiari,

čiže ránhhojči; členom štábu pluku bol plukovní felčiari, v jazdeckých plukoch sa nazýval plukovní chirurg.

Náplň činnosti

Ránhhojči či felčiari, súdobo nazývaní aj chirurgovia, sa zaoberali liečením vonkajších neĎuhov a poranení, vredov, zlomenín, pomliaždenín a vytknutí končatín. Liečenie iných chorôb prináleĎžalo lekárom s vyšším (univerzitným) vzdelaním. Ránhhojči praktizovali trhanie zubov a púšťanie žily, prikladali pijavice, vyrábali rozličné mastičky, pripravovali liečivé bylinky.

Podľa nariadenia z roku 1718 felčiarov v stotínach zrušili a zdravotnú službu sústredili v štábe pluku. Peší pluk mal 10 a jazdecký pluk 6 nižších felčiarov, ktorí podliehali plukovnímu felčiarovi, resp. v jazdectve plukovnímu chirurgovi. Vybavenie felčiarov zdravotným materiálom sa kontrolovalo na pravidelných muštráciách, čiže prehliadkach pluku. Za vojny felčiari poskytovali prvú pomoc na bojisku a zabezpečovali odsun ranených do poľných lazaretov alebo najbliĎších kláštorných či mestských špitálov.

Podľa reglementu (predpisu) Márie Terézie z roku 1749 mal peší pluk v celkovom počte 2 408 mužov jedného plukovního (hlavného) felčiara a 10 podfelčiarov. O štvrtstoročie neskôr slúĎžilo v pešom pluku, ktorého mierový početný stav predstavoval 2 071 mužov,

Vypaľovanie rany na kolorovanej rytine diela vojenského chirurga Hansa Gersdorffa o ránhhojčstve z roku 1517

Prvé známe zobrazenie amputácie nohy v práci o ránhhojčstve na kolorovanej rytine z roku 1517

Príslušníci sanitného vojska v roku 1895 (zľava): sanitár v poľnej uniforme, strážmajster v slávnostnej uniforme, poručík na koni v poľnej uniforme, major, štábný lekár a mladší lekár v slávnostných uniformách, plukovník na koni a dva lekárnici v slávnostných uniformách. Ilustrácia: Oskar Brüch.

spolu 10 zdravotníkov: jeden plukovný a jeden práporový chirurg a 8 nižších felčiarov. Za vojny, keď pluk mal mať 2 707 mužov, počet nižších felčiarov vzrástol na 17.

Plukovný chirurg mal mesačný žold vyše 25 zlatých, čo zodpovedalo žoldu nadporučíka, práporový chirurg mal okolo 15 až 16 zlatých, čo bolo na úrovni žoldu práporčíka. Felčiari dostávali mesačne 13,5 zlatého, v čase vojny až 15 zlatých, ako aj rôzne iné príplatky.

Prevenencia po slovensky

Od polovice 18. storočia sa vo vojenskej zdravotnej starostlivosti akcentoval aj dôraz na prevenciu a hygienu. Poukazuje na to predpis o základných povinnostiach vojaka z roku 1760, ktorý bol preložený aj do slovenčiny a pod názvom Sprostého vojaka povinnosť sa zachoval v rukopise uloženom v Maďarskej krajinskej knižnici v Budapešti. Okrem iného sa v ňom píše: „Čizistotě se deržovat musí se vojak negujcz usilovat, poněvadž čizistota nelen povinnost jest, ale k zachraňenij sveho zdravi potrebno jest; s tej přičině kazdi deň rucze sve s midlem umitj, wlasi sve wičesati podle regimentsku formu [t. j. do copu] poprawovat a častokrat s horbudrom [púdom na vlasy] posipat a rozčzesat; najmenje kazdi týden dva razi bielu kosselu na sebe wzit a toliko razi se oholitj a fuzi podle prikazu nositi, nochtj na rukach jak na nohach kazdi týden obstrihati...“

Dôležité je aj ďalšie preventívne ustanovenie: „Kdizby se onemocnil, buďto jakokolvek tak mosi on to hnet oznamit, poňevadž častokrat takevej maličkej nemoci, s malima (liekmi) lachko pomoci se može, kdiz se ale nemoc pohorši a zastaruge, ne tak lachko lieky osožiti možu.“

Významným opatrením v zdravotnom zabezpečení vojakov, vyslúžencov a vojnových invalidov bolo založenie Lekársko-chirurgickej jozefínskej akadémie vo Viedni v roku 1785. V dvojročnom kurze vychovávala lekárov a chirurgov pre po-

treby armády, ktorá však ešte dlho pocítovala nedostatok vzdelaných odborníkov.

Svedčí o tom aj epizóda, ktorej aktérom bol samotný cisár Jozef II., keď ako hlavný veliteľ habsburskej armády roku 1788 pôsobil na balkánskom bojisku za vojny proti Osmanom. V poľnom lazarete v Zemune naďabil na vojaka, ktorý mal obviazanú celú pažu. Cisár s údivom zistil, že tento vojak nebol zranený v boji, ale ho pri púšťaní žilou vážne poranil felčiar. Dal si ho teda predvolať a ten sa po dlhšom okúšaní priznal, že nemá nijaké vedomosti z chirurgie ani medicíny, keďže však ako krajčír bol zbehlý v šití, vybrali ho za felčiara bez toho, aby sa zaujímal o jeho kvalifikáciu. Nahnevaný cisár vydal príkaz na zamedzenie podobných prípadov a ráhojiča-krajčira dal okamžite preložiť za bubeníka k pešiakom.

Pred Veľkou vojnou

Pred prvou svetovou vojnou boli na Slovensku dislokované tri samostatné sanitné oddiely: 18. v Komárne, 19. v Bratislave a 20. v Košiciach. Na sklonku monarchie sa tu nachádzali aj viaceré vojenské nemocnice a zdravotnícke zariadenia. Posádkové nemocnice boli v Komárne, Bratislave a Košiciach; mali oddelenie vnútorného lekárstva (interné), chirurgické, kožno-venerologické, očné, ušno-nosno-krčné (ORL), infekčné, lekáreň a od roku 1913 aj röntgen.

Oddielové vojenské nemocnice boli organizované podľa oblastí v spádových župách. V sídle Šarišskej župy v Prešove bola už roku 1856 zriadená nemocnica s 250 posteľami. V Levoči vznikla oddielová nemocnica už v roku 1848, spočiatku mala charakter infekčnej nemocnice, ktorá časom prešla niekoľkými reformami. Počet lôžok sa v nej pohyboval od 30 do 50. Oddielovú nemocnicu v Trenčíne zriadili v roku 1852. Sídlila v kasárňach spolu so 71. peším plukom a slúžila mu ako ošetrovňa. Oddielová nemocnica v Lučenci, ktorá vznikla okolo roku

1870, mala zhruba 55 postelí. V Nitrianskej župe sa od roku 1883 nachádzala Vlastibranecá (Honvédska) nemocnica s kapacitou 65 postelí v kasárňach pod Zoborom. V Banskej Bystrici bol pre Zvolenskú župu zriadený Vojenský dom

Štábný lekár sanitného zboru z konca 19. storočia

chorých s kapacitou 25 postelí, ktorý sa však podľa potreby mohol rozšíriť na dvojnásobok. Keď sa Vojenská invalidovňa z Pešti presťahovala do Trnavy, bola k nej pričlenená aj nemocnica, ktorá mala 260 lôžok pre chorých, ranených a duševne postihnutých. Početnú kapacitu lôžok mali aj tri vojenské kúpeľné ústavy, najznámejší bol v Piešťanoch.

Napriek relatívne rozšírenej sieti vojenských medicínskych zariadení bola zdravotnícka starostlivosť v rakúsko-uhorskej armáde stále nevelmi priaznivá, čo potvrdzujú aj štatistické údaje. V roku 1894 registrovali v armáde 231 707 chorých, z nich 1 021 zomrelo. V roku 1909 bolo 269 145 chorých a 674 úmrtí, v roku 1910 bolo 290 166 chorých a 644 úmrtí a v roku 1911 z 290 734 chorých vojakov zomrelo 731. Na začiatku 20. storočia invalidita v armáde dosahovala 3,7 až 4,2 %, čo bolo takmer trikrát viac než invalidita v rizikovom baníctve.

Doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Hasiči v akcii

Prešovské 51. krídlo Vzdušných síl OS SR sa stalo dejiskom špecializovaného výcviku príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR. Hasiči z Prešovského kraja si počas troch dní skúšali zlaňovanie z vrtuľníka UH-60M. Zamerali sa na bezpečnosť, koordináciu a komunikáciu. Dovedna sa vyškolilo 45 príslušníkov hasičského a záchranného zboru. Tento typ výcviku je dôležitý najmä pri zásahoch v horskom teréne, záchrane osôb a riešení mimoriadnych udalostí, keď rozhoduje rýchly a bezpečný prístup. Pre pripravenosť na reálne zásahy je spolupráca Ozbroyených síl SR a Hasičského a záchranného zboru SR kľúčová.

Best Warrior Competition

Na základni Camp Atterbury v americkom štáte Indiana sa uskutočnil ďalší ročník prestížnej súťaže vojenských zručností Best Warrior Competition 2026. Ozbroyené sily SR na podujatí organizovanom Národnou gardou štátu Indiana reprezentovali dvaja príslušníci roty hĺbkového prieskumu 65. prieskumného práporu (22. prieskumný pluk). V konkurencii 15 amerických kolegov si preverili úroveň vycvičenosti v širokom spektre disciplín. Program zahŕňal zrýchlený presun s plným výstrojom na vzdialenosť viac ako 12 kilometrov, topografickú orientáciu v teréne, aj dynamické strelecké úlohy. Súčasťou boli odborné a taktické úlohy, doplnené o testy kognitívnych schopností, pamäte a pozorovania. Prešovskí prieskumáci za dosiahnuté výsledky a preukázanie profesionalitu získali štyri pamätné medaily For Excellence. Úspešným reprezentantom blahoželal hlavný poddůstojník OS SR štábný nadrotmajster Imrich Fekete, ktorý im pri tejto príležitosti odovzdal pamätné medaily.

Zdravotníci na Steadfast Foxtrot

Príslušníci Veliteľstva vojenského zdravotníctva Ozbroyených síl SR sa zúčastnili na zdravotníckej časti medzinárodného cvičenia Steadfast Foxtrot na veliteľstve JSEC v nemeckom Ulme. Precvičovali postupy riadenia toku pacientov a zabezpečenia zdravotníckej evakuácie, kľúčové pre pripravenosť na plnenie úloh v prospech obrany štátu a spojencov. Hlavný lekár OS SR brigádny generál Roman Jantoš vyzdvihol účasť Ministerstva zdravotníctva SR, ktorá je príkladom vysokej úrovne medzirezortnej spolupráce.

Zmeny v Trebišove

Vpriestoroch 21. mechanizovaného práporu sa za účasti velenia 2. mechanizovanej brigády uskutočnil slávnostný akt odovzdania a prevzatia funkcie veliteľa a veliaceho poddůstojníka práporu. Odchádzajúci veliteľ podplukovník Ján Štepita slávnostným aktom odovzdal velenie svojmu nástupcovi majorovi Vladimírovi Zelenému. Veliaci poddůstojník práporu nadrotmajster Maroš Vitko, ktorý odovzdal funkciu nadrotmajstrovi Štefanovi Gecikovi, poďakoval nielen kolegom, ale najmä svojej rodine za podporu, trpezlivosť a pochopenie. V práporovej Sieni cti a slávy prevzali ďakovné plakety primátora mesta Trebišov Mareka Čižmára podplukovník Ján Štepita za oddanú službu, profesionalitu, zodpovedný prístup a osobný prínos pre bezpečnosť a spoluprácu s mestom a nadrotmajster Maroš Vitko za príkladnú službu, vysokú profesionalitu, mimoriadne nasadenie i ľudský prístup počas pandémie Covid-19. Rovnako aj za neúnavnú podporu spoločných projektov s mestom a školami na jeho území.

Ženisti a EOD v NFIU

Vpriestoroch tímu pre integráciu síl NFIU SVK sa stretli ženisti a špecialisti EOD, aby zosúladiли postupy a posilnili spoluprácu. Nechýbali odborníci z Ministerstva obrany SR, Generálneho štábu OS SR, zložiek OS SR, Síl pre špeciálne operácie (SOF), ženijných útvarov a Akadémie ozbrojených síl. Témami boli výcvik, spoločné cvičenia, zdieľanie skúseností a modernizácia techniky. Zhodli sa na potrebe zlepšovať prípravu vojakov, bezpečnosť pri práci s výbušninami a zefektívňovať využívanie techniky. Cieľom bolo posilnenie a zintenzívnenie koordinácie ženijných a EOD tímov, ktorých práca je kľúčová pre bezpečnosť vojakov aj civilistov.

Stretli sa výsadkáři

Vyročná schôdza Klubu vojenských výsadkárov spojila na pôde Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši výsadkárov z celého Slovenska aj Českej republiky. Slávnostnú atmosféru umocnila účasť významných hostí vrátane rektora AOS brigádneho generála Aurela Sabóa a náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka. Súčasťou programu bolo symbolické uvedenie nových miestnych klubov výsadkárov Liptov a Šariš, udeľovanie ocenení a medailí, ako aj odovzdanie odznakov Výsadkář – člen klubu vojenských výsadkárov kadetom 5. ročníka AOS.

12 000 výstrelov nad Lešťou

Prešovské 51. krídlo Vzdušných síl OS SR obsadilo vzdušný priestor nad Lešťou, aby si precvičilo streľbu na pozemné ciele z palubných zbraní vrtuľníkov UH-60M Black Hawk, teda z guľometov M240H. Počas výcviku si leťový personál a palubní strelci precvičili vedenie streľby, koordináciu činností počas letu, aj postupy zabezpečujúce ochranu posádky, cestujúcich a prepravovaného nákladu.

Počas výcviku vrtuľníky uskutočnili 39 letov, čo znamená takmer 12 hodín vo vzduchu. Vystrelili pri nich viac ako 12 000 nábojov a vycvičení boli ďalší piloti i palubní strelci.

Streľby nadviazali na predchádzajúcu teoretickú a praktickú prípravu a potvrdili pripravenosť príslušníkov 51. krídla plniť úlohy v rôznych typoch operácií.

Žiadne žarty!

Prvého apríla nastúpilo na druhý tohtoročný základný vojenský výcvik 280 čakateľov a čakatelek štátnej služby, aby tak učinili prvý krok ku kariére v Ozbromených silách SR. Nasledujúce dni sa niesli v znamení zvládnutia nového režimu, adaptácie na nové prostredie a prvých výzvach, ktoré prináša výcvik i vojenská profesia. Výcvik a ubytovanie sú organizované kombinovanou formou. Časť čakateľov býva v stanovom mestečku, druhá časť v bežnom ubytovaní, pričom každý čakateľ si na vlastnej koži vyskúša obe formy. Po úspešnom absolvovaní výcviku a záverečného preskúšania budú absolventi slávnostne vyradení a zložia vojenskú prisahu.

Text a foto: OS SR

Velil Aktívnym zálohám VP

Rodák z Brezna, podplukovník v zálohe Miloš Soliar, prežil väčšinu vojenskej kariéry v radoch Vojenskej polície. Priznáva, že vojenské prostredie ho vždy lákalo. Ved' aj jeho starý otec a strýko boli profesionálnymi vojakmi.

Veliteľ jednotky pplk. v zál.
Miloš Soliar

Po základnej škole sa rozhodol pre štúdium na Vojenskom gymnáziu SNP v Banskej Bystrici. Po maturite jeho kroky smerovali na Vojenskú akadémiu do Liptovského Mikuláša, kde vyštudoval odbor Ekonomika armády. Vtedy urobil prvý pokus dostať sa k Vojenskej polícii.

Na druhý pokus

„Oznámili mi však, že musím mať aspoň dva roky vojenskej praxe,“ priznáva Miloš Soliar. A tak svoju kariéru začínal v nitrianskych kasárňach pod Zoborom ako zástupca náčelníka učebnej skupiny v 5. základni technického zabezpečenia. Stal sa tam náčelníkom služby PHM. Nasledovalo Veliťstvo domobrany v Topoľčanoch. A práve v Topoľčanoch sa splnil jeho sen o Vojenskej polícii. V miestnom útvare sa stal dôstojníkom pre logistiku. „Bol som v radoch Vojenskej polície a navyše vo práci mohol využiť znalosti z akadémie,“ konštatuje.

Iniciatívneho dôstojníka si všimli nadriadení a ponúkli mu pôsobenie na Riaditeľstve Vojenskej polície v Trenčíne. Pracoval na operačnom oddelení, ktoré neskôr viedol. Medzinárodné skúsenosti získaval v rámci Mnohonárodného práporu VP NATO, na spoločných zamestnaniach a každoročných cvičeniach. Ale aj počas pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane, v rámci druhej rotácie našej strážnej jednotky v Kandaháre. „Už v prvej rotácii som pripravoval jednotku, nešiel som teda do neznáma. Ako vojenský policajt som pracoval v mnohonárodnej jednotke Vojenskej polície s kolegami z iných armád NATO. A keďže náš kontingent mal svoje súčasti okrem Kandaháru aj v Tarin Kowte a Deh Rawoode, získal som skúsenosti z pôsobenia v celom regióne,“ sumarizuje podplukovník Soliar.

Deväť statočných

V roku 2016 odišiel do zálohy a odvtedy pôsobí ako odborný referent oddelenia logistiky NATO EOD COE v Trenčíne.

Keď sa aj vo Vojenskej polícii vytvárala jednotka Aktívnych záloh, oslovili tiež Miloša Soliara. Nezaváhal. A o rok sa stal prvým veliteľom jednotky Aktívnych záloh VP.

„Začínali sme deviatimi statočnými. Len postupne sa formovali aktívne zálohy, ich vybavenie, zabezpečenie a úlohy. Z roka na rok bolo cítiť vo všetkých oblastiach zlepšenie. Napríklad zavedenie brokovnic, ale aj pomoc prieskumného dronu s operátorom, spolupráca s kynológmi. Oboznámili sme sa aj s novými technickými pomôckami, ktoré vojenský policajt získavali. Prispeli k tomu aj legislatívne zmeny a lepšie finančné ohodnotenie,“ hovorí.

Tohto roku bude podplukovník v zálohe Miloš Soliar po prvý raz chýbať ako veliteľ jednotky (tentoraz už Operačných záloh). „V Odbore prípravy a plánovania operácií v Trenčíne som pripravoval celý výcvikový plán a plnil iné úlohy. A jednoducho som tak dvadsiatimi dňami naplnil zákonnú normu,“ vysvetľuje. V žiadnom prípade to však neznamená, že podplukovník v zálohe Miloš Soliar prestane byť aktívny. Aj preto sa stal novým členom Klubu vojenských veteránov Trenčín.

Jozef Žiak

Výcvik príslušníkov Aktívnych (dnes Operačných) záloh VP

PRIDAJ SA K NÁM!

**ROTA ZABEZPEČENIA
REÁLNYCH SIMULACÍÍ
71. VÝCVIKOVÉHO PRÁPORU**

SAAB TRAINING SYSTEMS

**STAŇ SA SÚČASŤOU ŠPECIALIZOVANEJ
VOJENSKEJ JEDNOTKY A PODIEĽAJ SA NA
VÝCVIKU S MODERNÝMI SIMULAČNÝMI
SYSTÉMAMI SAAB**

ČO TI PONÚKAME:

- ADRENALINOVÝ A REALISTICKÝ VÝCVIK
- MODERNÝ SIMULAČNÝ SYSTÉM SAAB
- VÝCVIK V TÍMOVÝCH OPERÁCIÁCH
- ZLEPŠENIE TAKTICKÝCH SCHOPNOSTÍ
- MOŽNOSŤ OSOBNÉHO A PROFESIONÁLNEHO RASTU

MÁŠ ZÁUJEM?

**PRIHLÁŠ SA A STAŇ
SA SÚČASŤOU
NOVOVZNIKNUTEJ
JEDNOTKY!**

PRE VIAC INFORMÁCIÍ

+421 960 493 410
denis.pistej@mil.sk
Košárska 2, Žeb. Šľachetického 6, 036 01 Martin

8. ročník pochodu DUCHOVNE PO STOPÁCH HRDINOV

3. - 5. jún 2026

**Trasa: Kežmarok - Jánovce - Podlesok
Hrabušice - Kláštorisko - Dedinky -
Spišská Nová Ves
(celková dĺžka - cca 80 km).**

**Info a prihláška:
www.ustreps.sk**

*„Preto aj my, obklopení takým veľkým
oblakom svedkov, zhodme všetko,
čo nás zťažuje, a s vytrvalosťou
bežme v zápase, ktorý máme
pred sebou.“*
Bíblia, 1. list Korinťanom 13,11

ŽENIJNÝ PREKÁŽKOVÝ BEH 2026 ENGINEER OBSTACLE RUN 2026

pod záštitou
NÁČELNÍKA
GENERÁLNEHO
ŠTÁBU OS SR

ENGINEER OBSTACLE RUN 2026
91. ŽENIJNÝ PLUK

SI PRIPRAVENÝ NA VÝZVU?

Prekonaj svoje limity v náročnom vojenskom prekážkovom
behu plnom disciplíny, odhodlania a sily!

PROGRAM PODUJATIA:

07:00 - 08:00 Registrácia účastníkov
08:00 - Odhalenie lavičky čti venovanej
vojnovým veteránom
08:30 - Príprava na štart
09:00 - START SÚŤAŽE (v skupinách)
11:30 - Príchod do cieľa
11:30 - Sprievodný program
12:30 - Vyhodnotenie a odovzdanie cien
13:00 - Obed - vojenský guláš
14:30 - Ukončenie podujatia

PRE KOHO JE PODUJATIE URČENÉ?

- ✓ Profesionálni vojaci OS SR
- ✓ Civilná verejnosť (limitovaný počet miest)
- ✓ Všetci, ktorí milujú výzvy a adrenalín

REGISTRÁCIA:

☎ Registrácia od 7:00 do 8:00
Kapacita je obmedzená - bežte rýchlo!
🌐 Registrácia online:
<https://registracia.sporovaci.sk/teams.aspx?c=107976>

👤 nrm. Jozef Blaho
📞 tel. +421 903 820 617
✉ jozef.blaho2@mil.sk

SERED ★ 18. JÚN 2026

DENNÝ DETSKÝ TÁBOR

ekumenickej
pastoračnej
služby

pre deti vo veku 7 - 13 rokov

2026

Miesto a termín
Duklianske kasárne,
Bratislava
13. - 17. 7. 2026

Bohatý program:
športové aktivity
výlety
workshopy
zábava a súťaže
piesne
biblická téma

Prihláška a info:
www.ustreps.sk

€ 85,-

Cieľ: vojaci a novinári

Nemecké bezpečnostné orgány varujú, že hackerská skupina, ktorá je pravdepodobne podporovaná štátom, sa prostredníctvom aplikácie Signal pokúša o phishingové útoky na vysoko postavených politikov, vojenských predstaviteľov, diplomatov a investigatívnych novinárov v Nemecku a celej Európe. Útočníci oslovujú cieľe priamo v rámci aplikácie a navádzajú ich, aby im poskytli prístup k svojim účtom. Správa zvyčajne tvrdí, že existuje bezpečnostný problém a že je potrebné urýchlene konať. Obeti sa sľubuje, že poskytnutím bezpečnostného PIN kódu alebo jednorazového overovacieho kódu zabráni stratu

údajov a prístupu útočníkov k ich účtu. Nemecké orgány odporúčajú používateľom aplikácie Signal, aby nereagovali na správy z údajných podporných účtov, aby ich blokovali a nahlásili.

Pozor na solár

Európska investičná banka vyzvala lídrov EÚ, aby podporili výrobu solárnych invertorov v EÚ, keďže ide o zraniteľný bod siete z hľadiska kybernetických útokov. Dajú sa totiž na diaľku riadiť a preprogramovať, takže útočník vie zasiahnuť do výroby, vypínať zdroje a narušiť stabilitu siete, varujú experti. Kľúčové technológie fotovoltiky vznikli v európskych laboratóriách, no Únia dopustila ich masový presun do Číny, ktorá dnes ovláda až 90 percent globálneho dodávateľského reťazca. Boj sa teraz presúva k invertorom (striedačom) – digitálnym „mozgom“ elektrární, ktoré menia prúd a komunikujú so sieťou. Práve na túto časť reťazca sa dnes sústreďuje nová bezpečnostná aj priemyselná debata v EÚ.

Google varuje

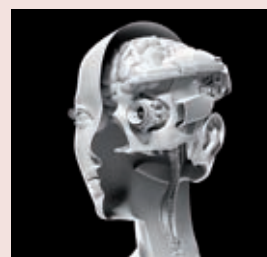
Až 40 percent všetkých telefónov s Androidom je zraniteľných voči novým útokom malvéru či iných škodlivých kódov. Google už nevydáva bezpečnostné záplaty pre telefóny s Androidom 12 alebo starším.

To znamená, že telefóny, ktoré sa dostali do predaja v roku 2021 a skôr, nie sú chránené pred najnovšími útokmi škodlivého softvéru. Iba 57,9 % zariadení s Androidom používa Android 13 a novší. Iba 7,5 % zariadení s Androidom používa najnovšiu verziu systému Android 16. Google Play Protect na starých zariadeniach naďalej ponúka skenovanie škodlivého softvéru v systéme (vstavanú ochranu pred malvérom) od verzie Android 7 vyššie. Základná ochrana však nemôže nahradiť chýbajúce bezpečnostné záplaty, ktoré by zastavili pokročilé formy útokov. Ak škodlivý softvér prenikne do zariadenia, môže dôjsť k odcudzeniu prihlasovacích údajov, zachytávaniu správ a autentifikačných kódov či k vykradnutiu bankových účtov.

OSN bije na poplach

OSN varuje, že snaha o vytvorenie super-vojaka prináša riziko hacknutia mysle aj straty slobodnej vôle. Kým technologickí nadšenci s úžasom sledujú videá pacientov, ktorí vďaka čipom od Neuralinku hrajú šach len pomocou myšlienok, v pozadí prebiehajú oveľa temnejšie a menej medializované preteky.

Inštitút OSN pre výskum odzbrojenia vydal prelomovú správu, ktorá odhaľuje, že prepojenie ľudského mozgu s vojenskými systémami už nie je hudbou ďalekej budúcnosti, ale reálnym cieľom vojenských laboratórií. Riešením má byť priame napojenie nervovej sústavy vojaka na zbraňové systémy, čo by radikálne zmenilo spôsob, akým sa vedú vojny. Na stole sú koncepty, ktoré zahŕňajú ovládanie rojov dronov myšlienkami, umelé potláčanie únavy či dokonca prepisovanie spomienok.

Rakúšania rozložili skupinu telefonických podvodníkov, pôsobila i v SR

Rakúski kriminalisti v spolupráci so zahraničnými kolegami objasnili sériu podvodných telefonátov so spôsobenou škodou 4,8 milióna eur. Podľa oznámenia vyšetrovali od začiatku minulého roka 23 obvinených z Poľska, Česka, Nemecka, Slovenska, Srbska a Španielska a sedemnášť z nich zadržali. Pri dlhotrvajúcom vyšetrovaní rozbili telefonické „centrá“ vo Viedni a Brne, ktoré vypátrali vďaka informáciám od slovenských úradov. Miesta činu sa nachádzali prakticky vo všetkých rakúskych spolkových krajinách, obvinení pôsobili aj na medzinárodnej úrovni, napríklad na Slovensku, v Nemecku či Poľsku. Rakúsky minister vnútra označil podvodné telefonáty za „obzvlášť zákerné“, zneužívajúce dôveru v štátne orgány ako polícia a justícia a tiež v lekárov alebo finančné inštitúcie.

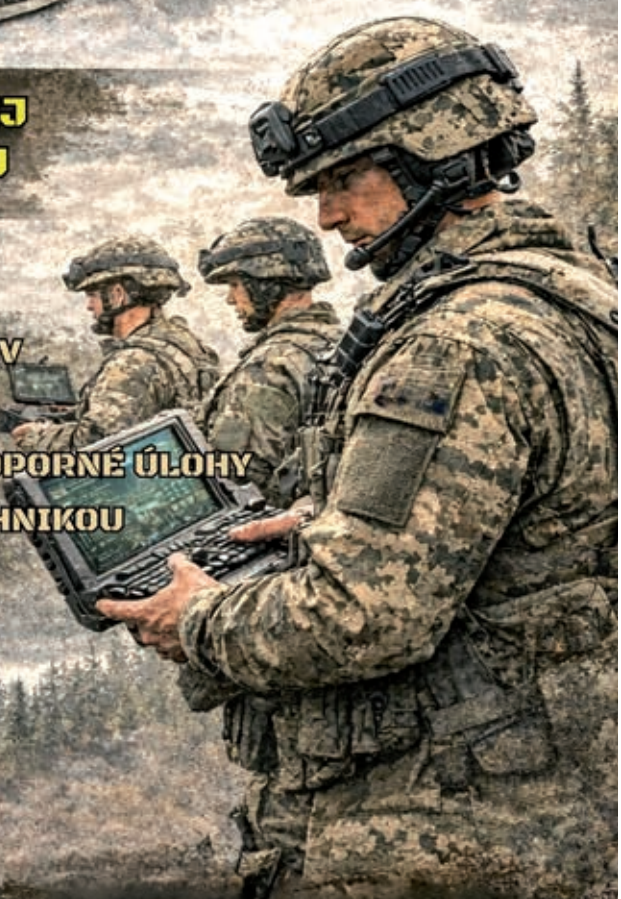

DRONOVÁ AKADÉMIA

**STAŇ SA SÚČASŤOU TÍMU DRONOVEJ
AKADÉMIE 7. VÝCVIKOVÉHO PLUKU**

ZAMERANIE VÝCVIKU:

- ZÁKLADY OVLÁDANIA A PILOTÁŽE DRONOV
- TAKTICKÉ MISIE A NOČNÉ OPERÁCIE
- POKROČILÉ PRIESKUMNÉ, BOJOVÉ A PODPORNÉ ÚLOHY
- PRÁCA S VOJENSKOU BEZPILOTNOU TECHNIKOU

**POSILNI NÁŠ TÍM AKO VELITEĽ, INŠTRUKTOR ČI OPERÁTOR A
ODOVZDÁVAJ SVOJE SKÚSENOSTI ĎALEJ**

PRIPOJ SA K NÁM!

01.08.2026

PRE VIAC INFORMÁCIÍ:

+421 960 483 410

denis.pistej@mil.sk

Kasárne 4. čsb, Jilemnického 6, 036 01 Martin

EFEKTÍVNA PRACOVNÁ PORADA

DOBRA PORADA ŠETRÍ ČAS. ZLÁ PORADA HO BERIE VŠETKÝM.

EFEKTÍVNA PRACOVNÁ PORADA

JASNÝ CIEĽ

1. Aký je skutočný dôvod porady? (informovať, rozhodnúť, vyriešiť problém?)
2. Aké zásadné témy potrebujem aktuálne vyriešiť?
3. Aký výsledok chcem dosiahnuť?
4. Ide o pravidelné sa opakujúcu poradu alebo samostatnú tému?

PRIPRAVTE PROGRAM

Na poradu sa má pripraviť organizátor, ale aj všetci pozvaní. Pošlite účastníkom program a materiály vopred. Ku každému bodu určte: **zodpovednú osobu, časový limit**. Pridajte otázky, nad ktorými sa majú zamyslieť. Držite sa témy = **vyhnite sa odbočkám**

POZVITE SPRÁVNÝCH LUDÍ

Len tých, ktorí rozhodujú, majú potrebné informácie, alebo budú realizovať úlohy. Dajte priestor k slovu aj ľuďom, ktorí sú menej pribojní alebo introvertní, ale majú k téme čo povedať. Menej účastníkov = vyššia efektívnosť.

REŠEPTUJTE ČAS

Začnite aj skončíte načas. Ideálna dĺžka porady: 30 – 60 minút.

SILNÝ ZÁVER

Porada musí mať: jasné rozhodnutia, konkrétne úlohy, zodpovedné osoby, termíny plnenia. **1. Zhrňte rozhodnutia, 2. Rozdajte úlohy, 3. Spracujte zápis** Bez zápisu = bez výsledku Na nasledujúcej porade vždy začínajte s týmto zápisom.

MILITARY ENGLISH

MILITARY ACRONYMS

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Ilustrácia: Activision

If you have ever read a Tom Clancy novel or played a combat-themed computer game such as Medal of Honor or Call of Duty (pictured here) you are probably familiar with commonly used military acronyms such as IED (Improvised Explosive Device), ROE (Rules of Engagement) or SIGINT (Signals Intelligence). The military uses **acronyms** extensively to make communication efficient and **succinct** but to an outsider some of them might be a bit confusing. Take BFV – contrary to what the **aficionados** of DOOM computer games might think – is **shorthand** for the Bradley Fighting Vehicle, an omni popular APC named after General Omar Bradley. And, should you wonder, APC stands for Armoured Personal Carrier. Most of the military acronyms use starting letters of words describing the particular item or person – a Non-Commissioned Officer (a sergeant or a warrant officer) is NCO; MEDEVAC stands for Medical Evacuation and LAW indicates a Light Antitank Weapon. Of course, there are some exceptions to the rule, which make instant **comprehension** more difficult: portable surface-to-air missiles carried by troops on the ground for the purpose of taking out low-flying aircraft such as helicopters are called MANPADS (Man-Portable Air-Defence Systems), although the word “pads” has a completely different meaning in civilian application. In the same manner, VHF combat-net radio used to communicate between surface and airborne command and control assets is known as Single-Channel Ground and Airborne Radio System, SINCGARS in short (not to be confused with “cigars”). Should you ever find yourselves in frontline **trenches**, the useful acronyms are FOB and CAS: the former stands for Forward Operating Base, the latter is used when calling in Close Air Support. When your CO (Commanding Officer) requests a SITREP, you should not start doing physical exercises but rather give the Situation Report on what is going on in the AO (Area of Operations). Some military acronyms are just **abbreviations** of longer

words such as CAS, which stands for “**casualty**”; CAM, which – depending on the context – might designate a camera or a camouflage; RECCE for reconnaissance or PAX for passengers (usually civilian). The technological revolution has added a completely new class of weapons to the arsenal and introduced new acronyms in the military lingo – now we have UAVs (Unmanned Aerial Vehicles), UAS (Unmanned Aerial Systems), RPAS (Remotely Piloted Aircraft Systems) and others.

And last, but not least FUBAR. Although not an officially recognized military acronym, it is probably the most universal one used to succinctly describe annoyance with virtually anything in the military. FUBAR means Fouled Up Beyond All Recognition (and feel free to substitute the verb as you like).

QUESTIONS:

1. Prečo sú vo vojenskej terminológii skratky také rozšírené?
2. Aký je rozdiel medzi „MANPADS“ a „pads“?
3. Akú skratku by ste použili pri privolávaní leteckého prevozu zranených z bojiska?

GLOSSARY

- **acronyms** /ˈækronɪmz/ – skratky
- **succinct** /səkˈsɪŋkt/ – stručný, úsečný
- **aficionados** /əˈfɪʃəˈnɑːdɒz/ – nadšenci
- **shorthand** /ˈʃɔrt hænd/ – tesnopolis
- **comprehension** /kəmˈpriːhɛnʃən/ – pochopenie
- **trenches** /ˈtrɛntʃɪz/ – zákopy
- **abbreviations** /əˈbrɪvɪˈeɪʃənz/ – skratky, skrátania
- **casualty** /ˈkæʒəwəlti/ – obeť, zranený človek.

DUCHOVNÉ SLOVO

por. Mgr. Katarína Zaťková
dekanka EPS, Vojenský dekanát
Vzdušných síl OS SR Zvolen

Lásky čas

„... viera, nádej, láska – to troje,
ale najväčšia z nich je láska.“

Máj je jedným z najkrajších mesiacov roka a má prívlastok azda najkrajšieho citu – lásky. Neraz sme počuli, že máj je lásky čas. Je v našej tradícii mesiacom, ktorý dýcha jemnosťou jari a zároveň nesie hlboký duchovný odkaz.

My, ľudia, si máme najmä v tomto mesiaci roka pripomenúť, že láska je zdrojom života. Láska je začiatok aj cieľ. Je tichou silou, z ktorej všetko vyrastá a ku ktorej sa všetko vracia. Pre kresťanov je tou najväčšou láskou Pán Boh.

Láska však nie je len nejaká emócia, či romantický okamih. Je to najväčšia sila, akú človek pozná. Dokáže uzdraviť rany, ktoré sa zdajú nezahojiteľné. Dokáže dať zmysel aj utrpeniu. Dokáže premeniť obyčajný deň na niečo zvláštne. Skutočná láska nie je hlučná, ale často sa skrýva v tichých gestách. V odpustení, v trpezlivosti, v ochote počúvať.

Máj nám teda neprináša len krásu prírody, ale aj výzvu zastaviť sa a spýtať sa samých seba, či žijeme v láske. Nie náhodou si práve v máji pripomíname aj Deň matiek. Je to hlboká výzva k vďačnosti za to, že sme na tomto svete. Mama je často prvým človekom, ktorý nás učí láske. Aspoň tak by to malo byť. Jej starostlivosť býva nenápadná, no nesmierne silná. A práve materinská láska nám môže byť obrazom Božej blízkosti. Je to láska, ktorá nepočíta, neodmieta a zostáva aj vtedy, keď zlyhávame. Možno práve vďaka nej dokážeme lepšie pochopiť, čo znamená milovať bez podmienok a veriť aj v ťažkých chvíľach. V dnešnom uponáhľanom svete často strácame schopnosť zastaviť sa. A práve mesiac máj nás k tomu priamo vyzýva. Stačí chvíľa ticha, pohľad na rozkvitnutý strom, lúku plnú kvetov, či úprimné „ďakujem“ vyslovené tým, ktorí nám dali život a sprevádzajú nás. V takýchto okamihoch môžeme znova objaviť Božiu blízkosť ako prítomnosť, ktorá nás nesie každým dňom.

Nech je máj pre každého z nás pozvaním k väčšej vnímavosti, k vďačnosti a k dôvere. Možno práve v jednoduchosti objavíme pokoj v srdci a istotu, že nie sme sami.

Dôkladná príprava chráni zdravie

Do batôžka si nalož...

Prívetivé jarné počasie láka na výlety. Základom ochrany zdravia počas turistiky je dôkladná príprava. Preto prispôbajte svoju výbavu aj plánovanie konkrétnemu prostrediu, miestu, kam sa chystáte. Predídete nepríjemným prekvapeniam, ochoreniam či zraneniam.

Ak sa na turistiku vyberiete s dieťaťom, uspořádajte výbavu, terén, jeho náročnosť a dĺžku v prvom rade s ohľadom na jeho vek a schopnosti dieťaťa. Nezabudnite si overiť predpoveď počasia a skontrolovať prípadné výstrahy Slovenského hydrometeorologického ústavu alebo Horskej záchrannej služby.

Ideálne je vyraziť na túru v skupine, nie osamote. Oblečte sa primerane podmienkam a zbaľte sa tak, aby vás neprekvapil akýkoľvek vrtoch počasia. Dôležitá je kvalitná nepremokavá nešmyklavá turistická obuv a vetru odolná nepremokavá vrchná vrstva.

Nezabúdajte na ochranu pred hmyzom a kliešťami. Vhodné sú dlhé nohavice, ktoré si môžete zastrčiť do ponožiek. Preferujte svetlé oblečenie, na ktorom kliešťa ľahšie zbadáte. Používajte repelenty. Po návrate z prírody si dôkladne skontrolujte celé telo a v prípade nálezu kliešťa ho čo najskôr odstráňte.

Dobre zbalený batoh

Na ochranu pred slnkom si nezabudnite zobrať vhodnú pokrývku hlavy. Dbajte na to, aby tienila aj zadnú časť krku a uši.

Ochranný krém je pri turistike, vrátane horského prostredia, nevyhnutný. Na ochranu pred slnečným žiarením používajte prípravky s vysokým ochranným faktorom (SPF 50+), ktoré naneste na všetky časti pokožky vystavené slnku, najmä na oblasť tváre vrátane krku, uší a zátylku. Nezabúdajte ani na pery – použite balzam s UV filtrom, pretože pery majú nízku schopnosť vytvárať vlastnú ochranu a sú veľmi citlivé na slnečné žiarenie.

Prípravky na ochranu pred slnkom nanášajte 20 – 30 minút pred vystavením sa slnečnému žiareniu, aby sa znížilo riziko spálenia pokožky na minimum. Aplikáciu opakujte každé dve hodiny, prípadne častejšie, v závislosti od miery potenia či po kontakte s vodou.

Zrak chráňte slnečnými okuliarmi s UV filtrom. Pri výbere sa uistite, že sklá majú UVA a UVB filtre. Okuliare by mali byť dostatočne veľké a priliehavé, aby chránili zrak aj pred lúčmi odrazenými napríklad od skál či vody.

Voda, základ života

Na pitie si pribal'te čistú, prípadne minerálnu vodu. Nespoliehajte sa na horské pramene alebo studničky pri turistických chodníkoch. Voda v nich nemusí byť pitná, no mohli aj celkom vyschnúť.

Pamätajte, že aj voda, ktorá je priehľadná, bez zákalu, zápachu a má dobrú chuť, nemusí byť zdravotne bezpečná. Vodou z nezná-

meho zdroja sa môžu šíriť predovšetkým pôvodcovia črevných nákaz. Ochorenia sa môžu prejavovať príznakmi ako nevoľnosť, bolesti brucha a hlavy, hnačky, kŕče a zvracanie, teploty, triašky.

V chladnejšom počasi je vhodné mať so sebou aj teplý nápoj v termoske. Konzumáciu alkoholu neodporúčame celkovo, na výletoch v prírode obzvlášť.

Jedlo v lese

Množstvo jedla prispôsobte dĺžke túry. Ideálne je zbaliť si trvanlivé potraviny, ktoré si nevyžadujú chladiarenské skladovanie, ako napríklad paštéty, konzervy, chlieb, pečivo, tiež čerstvé ovocie a zeleninu.

Jedlo na turistiku by malo obsahovať vzhľadom na vynakladanú fyzickú námahu bielkoviny a komplexné sacharidy – napríklad celozrnný chlieb, tuniak vo vlastnej šťave, sušené mäso.

Vyhňte sa rýchlo sa kaziacim potravinám, ktoré treba skladovať v chlade, ako napríklad majonézovým šalátom, šunke, údeninám, syrom atď.

Líščia hrozba

Ak chcete konzumovať lesné ovocie, ktoré nájdete počas cesty, určite až po dôkladnom umytí pitnou vodou. Ani na tento účel nevyužívajte vodu, ktorá nie je označená ako pitná. Neumyté lesné plody môžu mať na svojom povrchu napríklad vajčica pásomnice líšcej, ktoré môžu spôsobiť nepríjemné ochorenie – echinokokózu. Inkubačný čas, teda čas od nakazenia sa po objavenie sa prvých príznakov môže trvať aj niekoľko rokov. Klinicky sa ochorenie prejavuje najmä tvorbou cýst, najčastejšie v pečeni. Cysty sa zriedkavo môžu vyvinúť aj v inom orgáne, vrátane pľúc, obličiek, sleziny, nervového tkaniva. V skorých štádiách infekcie sú často jedinými prejavmi bolesti brucha a obštrukcia žlčových ciest. Echinokokóza sa správa ako nádorový proces s inváziou do štruktúr pečene a okolitých orgánov. Úmrtnosť u neliečených alebo nedostatočne liečených pacientov dosahuje až 90 % v priebehu 10-15 rokov od stanovenia diagnózy.

Prvá pomoc

Do lekárničky s prvou pomocou si pribalíte aj lieky, ktoré bežne užívate. Zide sa vám aj účinný repelent, a to najmä proti kliešťom či komárom.

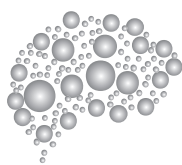
Do mobilného telefónu si nainštalujete aplikácie záchranných služieb, ale majte na pamäti, že nie všade je dostatočný signál, takže internet nemusí byť vždy dostupný. Uložte si preto ich čísla, aby ste mohli v prípade potreby volať o pomoc aj telefonicky. Mobil majte pred odchodom plne nabitý a vhodné je tiež pripáliť si externú batériu na dobíjanie. Ideálne je uložiť jedno i druhé spolu s dokladmi do nepremokavého obalu.

Úrad verejného zdravotníctva SR

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXIV. • č. 5/2026
• Redakčná uzávierka 4. 5. 2026 • Do výroby zadané 8. 5. 2026 • Vedúci: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 30 30 37, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk
• Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 30 30 38, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Mgr. Jaroslav CABUK, tel.: 0960 30 30 21, e-mail: jaroslav.cabuk@mod.gov.sk • Jazyková redakcia: Mgr. Mária MIKOVÁ, PhD.
• Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Námestie generála Viesta 2, 832 47 Bratislava
• www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

kpt. Mgr. Lenka Minichová
Centrum psychologických
služieb OS SR

O snehových vločkách

O súčasnej generácii detí a dospelých sa niekedy hovorí, že sú snehové vločky, ktoré intenzívnejšie prežívajú udalosti a sú menej odolné.

Na dnešnú generáciu detí a dospelých sú v podobe záťaže na ich rozvoj kladené oveľa vyššie nároky ako na tie predchádzajúce. Školy ich nútia byť lepšími než sú ostatní. Bežne sa stáva, že v jeden deň majú štyri písomky alebo veľké množstvo úloh. Prídu o všetok voľný čas a aj tak sa nestačia pripraviť. Podobne je to so športovými klubmi. Tréningy sú väčšinou tri- až štyrikrát do týždňa a cez víkendy preteky či zápasy. Veľký podiel na tom majú aj rodičia. Ich ambície, hodnoty (uč sa, vzdelávaj sa, športuj) a obavy (aby sa ti nič nestalo) poháňajú rodičov k tomu, že nútia svoje deti do množstva organizovaných činností.

A tak sú deti neustále pohltené školskými prácami, krúžkami, tréningami alebo trávia čas s elektronickými médiami. Vytratil sa tzv. ničnerobenie. Lenže práve vo chvíľach, keď sa na nič konkrétne nesústredíme, sa deje v mozgu niečo dôležité. Uvedomujeme si svoje okolie, svoje telo, pocity, vzťahy, hodnoty... A práve v priebehu tohto procesu nachádzame porozumenie a integrujeme svoju osobnosť. Nadobúdame povedomie o tom, kto sme, koho si vážime a čo v živote chceme.

Veľmi zraňujúce boli aj proticovidové opatrenia, keď deti štúdiu prakticky zo dňa na deň o kontakt s vrstovníkmi, o koníčky a slobodu pohybu. Dôležitosť vrstovníkov je práve v období pubescencie a adolescencie vyššia ako kedykoľvek inokedy. Dospelávajú potrebujú nadväzovať vzťahy, spoznávať sa, priateliť, hľadať si budúceho partnera...

Dospelávajúci to nikdy nemali jednoduché. Okrem náporu hormónov musia čeliť aj vyššie spomínaným špecifickým fenoménom doby. Nesnažme sa poukazovať na ich negatívne vlastnosti. Hľadáme skôr unikátnosť každého jednotlivca. Naučme sa regulovať emócie a pomáhajme mladšej generácii zvládť tie jej – bez toho, aby sme ich kritizovali alebo zavalili svojimi vlastnými starosťami a obavami. Takto im pomôžeme za snehovou vločkou vidieť vodu, ktorá má potenciál tvoriť život, a to aj vtedy, keď sa vločka roztápa. Iba tak vďaka životným skúsenostiam okúsia, že príbeh hrdinu hovorí o nich samých a stanú sa natoľko silnými, že dokážu zmysluplne prechádzať našim meniacim sa svetom.

GRANIT®

HOTELS

***

LETNÁ DETSKÁ REKREÁCIA

TÁ PRAVÁ ZÁBAVA PRE DETI

Aj v tomto roku sa vaše deti môžu tešiť na letnú detskú rekreáciu v Hoteloch Granit. Užijú si skvelý pobyt a zaujímavé aktivity na Smrekovici a tento rok po prvý raz aj v Novej Polianke.

Tábory organizované v Hoteloch Granit sú každoročne zárukou dobrej zábavy a nových priateľstiev.

Zabezpečené je ubytovanie, celodenná strava, pitný režim i celodenný program a športové vyžitie.

V Hoteli Granit Smrekovica si deti oddýchnu od ruchu mesta v prostredí lesa na hrebeni Veľkej Fatry a rozsiahlych trávnatých plôch. V Hoteli Granit Nová Polianka je okrem vysokohorskej prírody bonusom aj ľahká dostupnosť do okolia Vysokých Tatier a pokoj, ktorý tento hotel ponúka. Obe lokality majú pre deti pridanú hodnotu, keďže ide o horské prostredie s čistým ovzduším.

Prihlášky na letný detský tábor je nutné zaslať na Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia a výber uchádzačov bude prebiehať koncom mája.

Viac informácií o Hoteloch Granit nájdete na www.granithotels.sk.

Pozn. Turnus v termíne 10.8. – 19.8. v Novej Polianke bude vedený Úradom ekumenickej pastoračnej služby.

Nerozlúštený príbeh

Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici spravuje zbierkový fond pozostávajúci z predmetov rozmanitého charakteru. Pri mnohých z nich poznáme osudy ich majiteľov, ako aj širšie súvislosti ich vzniku a používania. Zaujímavosťou zbierkových predmetov E 00578 a E 00579 je šifra, ktorá pravdepodobne navždy zostane nerozlúštená.

Predmety pochádzajú od rodiny pána Alexandra Markuša, ktorá ich venovala Múzeu SNP v roku 1964. Alexander Markuš patril k významným postavám protifašistického odboja v období Slovenského štátu. V roku 1936 absolvoval štúdium na Univerzite Komenského v Bratislave so zameraním na dejepis. Po jeho ukončení nastúpil ako stredoškolský profesor na gymnázium v Bardejove.

V roku 1939 sa zapojil do obrany Slovenska počas konfliktu s Maďarskom. Po návrate do Bardejova pokračoval v učiteľskej činnosti. Pre svoje politické postoje a aktivity sa dostal do pozornosti Ústrednej štátnej bezpečnosti. Režim ho označil za nebezpečného komunistu, čo viedlo k jeho uväzneniu. Väznený bol v Trenčíne a Ilave, prepustili ho v septembri 1939.

Vyšívany román

Toto obdobie výrazne zasiahlo do jeho života – prepustili ho zo štátnej služby. Napriek tomu sa nedal zlomiť okolnosťami a naďalej sa hlásil k myšlienke obnovenia Československa. Práve počas „prevýchovy“ vo väzení si na svoju bielu bielizeň vyšíval denník a osnovu románu *Strýko*.

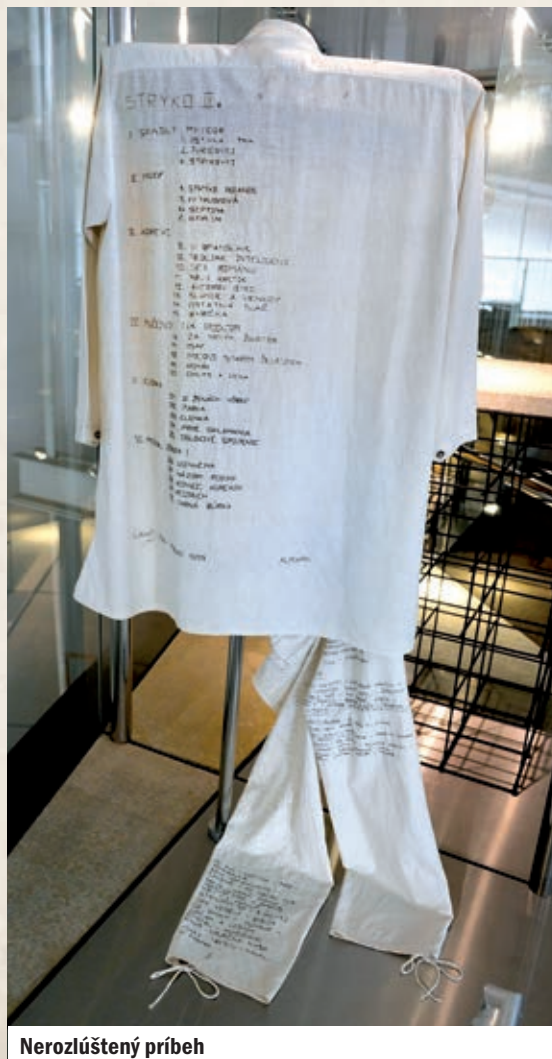
Po návrate z väzenia sa Alexander Markuš opäť zapojil do protištátnej činnosti. Napriek predchádzajúcim skúsenostiam s represívnym aparátom neustúpil zo svojich politických postojov. Aktívne sa podieľal na formovaní národných výborov, ktoré predstavovali jednu z foriem organizovaného odporu komunistickej strany.

V roku 1942 stál pri vzniku partizánskeho oddielu v Malých Karpatoch, nesúceho meno po básnikovi Jankovi Kráľovi. Tento oddiel mal ambíciu zapojiť sa do ozbrojeného odporu, no jeho činnosť bola násilne prerušená ešte pred začiatkom diverznej činnos-

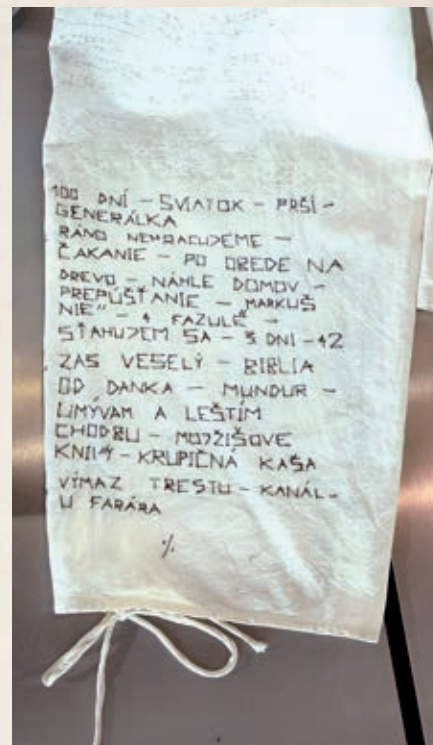
ti. Na základe udania agenta-provokátora v máji 1942 bola celá skupina odhalená a uväznená.

Transport do koncentráku

Markuša čakalo ďalšie väznenie, tentoraz v Nitre a Bratislave. Počas vyšetrovania bol vystavený krutým výsluchom. Podmienky mali za cieľ zlomiť jeho presvedčenie, no ani tentoraz sa to nepodarilo. Práve naopak – aj vo väzení pokračoval vo svojej intelektuálnej a literárnej činnosti. Jeho tvorivá čin-

Nerozlúštený príbeh

Detail oblečenia

nosť v extrémnych podmienkach svedčí o mimoriadnej vnútornej sile.

Vo februári 1945 ho v Bratislave vydali do rúk Gestapa. V záverečných mesiacoch vojny, keď sa nacistický režim snažil zahľadiť stopy po svojich zločinoch, boli väzni transportovaní do koncentračných táborov. Počas prevozu do koncentračného tábora Mauthausen transport, napadlo spojenecké letectvo a Markuš utrpel vážne zranenia. Napriek tomu ho previezli do Mauthausenu, kde bez potrebnej zdravotnej starostlivosti 19. februára 1945 následkom zranení podľahol.

Biele na bielom

Múzeum spravuje časť jeho odevu ušitú z bieleho plátna. Na jeho vrchnú časť si vyšíval osnovu románu *Strýko*, na nohavice zaznamenával denník z väzenia. Aby text nebolo možné jednoducho prečítať, vyšíval ho bielou niťou v podobe šifier. Dodnes ostali nerozlúštené a patria medzi mnohé tajomstvá ukryté v depozitároch Múzea SNP. Predmety z prvého Markušovho zatknutia prečkali koniec vojny a pani Elena Markušová neskôr pre lepšiu viditeľnosť text prešila čiernou niťou.

Tento a mnohé ďalšie osobné predmety odbojárov a priamych účastníkov SNP patria medzi cenné a významné pripomienky udalostí druhej svetovej vojny.

Mgr. Lukáš Volentier, PhD.
Múzeum SNP Banská Bystrica

Ženy v odboji

Edita Drori: partizánka Katka

Edita Drori

Dejiny Slovenského národného povstania sú popretkávané individuálnymi príbehmi žien, ktoré sa aj napriek zaužívaným rodovým stereotypom aktívne zapojili do boja za demokraciu a proti fašizmu.

Zvlastným fenoménom domáceho odboja boli príslušníci a príslušníčky židovského pôvodu, pre ktorých nebol odboj len politickým či ideologickým rozhodnutím, ale často jediná cesta, ako sa vyhnúť vyhladzovacím táborom.

Edita Drori

Jednou z nich bola aj partizánka Katka, vlastným menom Edita Drori, rod. Ernstová, ktorá sa narodila 26. augusta 1920 v mestečku Dunaharaszti pri Budapešti do židovskej národnostne zmiešanej rodiny – matka bola Maďarka, otec rodák zo Zvolena. Keď mala tri roky, rodina sa presťahovala na Slovensko a usídlila sa v rodnom meste otca. Krátko na to jej otec zomrel a Editu a jej troch súrodencov do konca 30. rokov vychovávala matka sama.

Tesne pred vojnou však dvaja jej súrodenci emigrovali prostredníctvom mládežníckeho sionistického hnutia Ha-Šomer Ha-ca'ir do Palestíny a o čosi neskôr jej najstaršieho brata zajali a poslali do pracovného tábora. Edita zostala s matkou sama, no napriek tomu v roku 1938 úspešne zložila maturitnú skúšku. Pred zhoršujúcou sa situáciou však bola aj ona nútená utiecť a pod rôznymi falošnými menami sa skrývať v okolitých dedinách, kde pracovala ako pomocná sila. Keď zistila, že jej matku deportovali, aj ona sa chcela ísť prihlásiť na políciu. Náhodné stretnutie dávej známej však zmenilo jej zámer a namiesto toho vo februári 1942 vstúpila do ilegality a schovávala sa v lesoch pri Sitne. Tu môžeme hľadať aj jej odbojové začiatky, ktoré sa spájajú so sitnianskou skupinou vedenou Ladislavom Exnárom.

V Jánošíkovskej skupine

Jánošíkovská skupina Ladislava Exnára, ktorá pôsobila v banskoštiavnickom regióne, mala v tom čase len osem

členov, tri pušky, štyri samopaly a 200 nábojov. Od roku 1943 sa skupina rozrastala a zorganizovala viacero sabotážnych pokusov. Edita v rámci skupiny plnila neoceniteľnú funkciu pri zabezpečovaní komunikácie medzi bunka-

Edita, brat Štefan, sestra Vera a jej dcéra v lete 1948

mi v mestách a táborom v horách. Jej meno sa spolu s Karolom Dolinským úzko spájalo s vydávaním rôznych letákov a ilegálneho mesačníka Hlas ľudu.

Časopis Jánošík

Cieľom tejto ilegálnej tlače bolo osloviť čo najširší okruh verejnosti, informovať ich o skutočnom vývoji na fronte a burcovať verejnosť do boja. Po zatknutí veliteľa Ladislava Exnára došlo k reorganizácii skupiny. Od roku 1943 sa spolu s Karolom Dolinským, Jánom Kytkom a Jánom Zemanom podieľala na výrobe mesačníka Jánošík – časopisu slovenského protifašistického frontu, ktorý organizoval jánošíkovské partizánske skupiny a nabádal ich vytvárať revolučné národné výbory naprieč celým politickým spektrom. V auguste 1944 sa skupina presunula do Novej Bane, kde vznikol Novobanský partizánsky oddiel – 6. partizánsky oddiel 2. partizánskej brigády Za Slobodu Slovanov. Partizánka Katka v ňom plnila úlohu kultúrnej referentky.

Malária i odchod do Izraela

Po potlačení povstania bola aj ona nútená ustúpiť do hôr, kde sa opäť stretla so spolubojovníkmi z okolia Sitna. Po nákaze maláriou ju však po oslobodení územia Červenou armádou v decembri 1944 poslali do vojenskej nemocnice v rumunskom Arade.

Po uzdravení sa Edita Ernstová vrátila na Slovensko a pôsobila ako učiteľka v Prochoti. Nespokojná s vývojom situácie v obnovenom Československu v roku 1948 odišla do Izraela, kde sa v roku 1952 vydala za Shloma Droriho, s ktorým si adoptovali dcéru Nili. Od roku 1979 žila v Haife, kde v roku 2014 zomrela.

Svoje spomienky opísala v dvoch knihách Olúpená o právo na život a Roky potom. O jej pôsobení v odboji v roku 2001 vznikol krátky dokumentárny film s názvom Volali ma Katka.

PhDr. Viera Jurková

Vojenský historický ústav

Vojenské historické múzeum Piešťany

Michal Danáč pred svojou stíhačkou Avia B-534

Československá vojenská pamätná medaila

Piešťany neboli v medzivojnovom období len významným kúpeľným mestom. Miestne letisko, vybudované v 20. rokoch minulého storočia, sa postupne stalo strategickým uzlom československého a neskôr aj slovenského letectva a domovom viacerých leteckých jednotiek.

Práve v tieni piešťanských hangárov a kasární, z ktorých časť dodnes stojí a je sídlom Vojenského historického múzea (VHM), vyrastala v druhej polovici 30. rokov 20. storočia generácia pilotov, ktorí svoju technickú zdatnosť a odvahu dokázali v domacom i zahraničnom odboji.

Vojna mu otvorila oči

Jedným z nich bol aj plukovník Michal Danáč, ktorého pozostalosť darovala Vojenskému historickému múzeu jeho vnučka v roku 2019. Michal Danáč sa narodil 8. októbra 1919 v Galante. V rokoch 1937 až 1939 absolvoval školu leteckého dorastu v Prostějove, ktorú po 14. marci 1939 dokončil v Piešťanoch. Potom v rámci dobrovoľného odvodu nastúpil do prezenčnej služby vo vznikajúcej slovenskej armáde.

Najprv ho zaradili k cvičnej letke, v lete 1939 bol povýšený na slobodníka a preložený k letke 37 (neskôr premenovanej na letku 13). Od októbra 1939 bol zaradený do skupiny stíhacích pilotov. Zúčastnil sa na bojovom nasadení slovenského letectva proti Poľsku a neskôr v letke Boreša aj proti Sovietskemu zväzu (1941, 1942). Vzhľadom

na jeho skúsenosti s Nemcami a nesúhlas s ich správaním voči Slovákom v Piešťanoch, bol už v tomto období rozhodnutý bojovať proti režimu. Najskôr chcel utiecť do ZSSR, avšak po prezradení a zatknutí skupiny okolo poručíkov Ľudovíta Kukorelliho a Jozefa Kolembusa sa spolu so skupinou piešťanských pilotov rozhodli pre ilegálny odboj priamo doma. V rokoch 1941–1942 pôsobil ako člen skupiny, ktorá úzko spolupracovala s ilegálnym vedením komunistickej strany v Bratislave.

Preškolenie v ZSSR

Po odhalení protištátnej činnosti ho odsúdili na tri roky ťažkého žalára, degradáciu a stratu občianskych práv. Po tom, ako mu na základe amnestie prezidenta v júni 1944 odpustili polovicu trestu, bol prepustený do zálohy. Odišiel do hôr a od 22. júla 1944 pôsobil ako príslušník partizánskej skupiny majora Veličku v Sklabini. Konkrétne, 22. októbra 1944 odišiel do ZSSR, aby sa preškolil na sovietsku leteckú techniku. Do čs. brannej moci v ZSSR bol zaradený 2. decembra 1944 a o pár mesiacov neskôr, od 15. marca 1945 bol

premiestnený k 1. čs. zmiešanej leteckej divízii, kde zotrval do konca druhej svetovej vojny.

Po skončení vojny zostal naďalej slúžiť v armáde a pôsobil vo viacerých pozíciách až do 31. októbra 1974, keď bol v hodnosti plukovník prepustený do zálohy. Do svojej smrti, 9. decembra 2005, žil v Piešťanoch, kde je aj pochovaný.

Medaila z júla 1945

Medzi predmetmi z jeho pozostalosti bola aj Československá vojenská pamätná medaila za službu v čs. armáde v zahraničí, ktorou bol vyznamenaný 7. júla 1945. Medailu zriadila exilová vláda v Londýne roku 1943 na pamiatku služby v čs. armáde v zahraničí.

Udeľovala sa všetkým príslušníkom čs. armády v zahraničí, prípadne aj na území republiky, mohla sa prepožičať príslušníkom spojeneckých armád, ktoré sa zúčastnili bojov na území republiky a tým osobám, ktoré boli pridelené a konali služby v čs.

armáde v zahraničí a v čs. leteckých jednotkách v zahraničí za obdobie najmenej dvoch mesiacov. Medaila mohla byť za istých podmienok doplnená štítkami s nápisom „STŘEDNÍ VÝCHOD“, „FRANCIE“, „VELKÁ BRITÁNIA“ a „ZSSR“. V poslednom prípade išlo o podmienku šesťmesačnej služby v čs. jednotkách v ZSSR, ktorú však Michal Danáč nespĺňal.

PhDr. Viera Jurková

Vojenský historický ústav
Vojenské historické múzeum Piešťany

Nové rovnšaťy

na stranách 8 – 10

